

METSIEN HOIDON JA KÄYTÖN KEHITTÄMISTARPEET

ASUKKAIDEN KOKEMANA

Tampereen kaupunki

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Evo, metsätalous

Kevät, 2020

Eerik Linjama ja Inna Jalava

Metsätalous
Evo

Tekijät	Eerik Linjama, Inna Jalava	Vuosi 2020
Työn nimi	Metsien hoidon ja käytön kehittämistarpeet asukkaiden kokemana – Tampereen kaupunki	
Työn ohjaajat	Jeppe Raitio ja Antti Sipilä	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössä käsitellään Tampereen kaupungin metsien hoidon ja käytön kehittämistarpeita asukkaiden näkökulmasta. Työn tavoitteena on tuottaa tietoa Tampereen kaupungin tulevaa metsien hoidon toimintamallia varten. Lisäksi työn avulla arvioidaan nykyisen toimintamallin tavoitteiden onnistumista. Työn tilaajana oli Tampereen kaupungin kiinteistötoimi. Työn tarpeen selittää vanhan toimintamallin päättyminen vuoteen 2020 ja uuden toimintamallin jo käynnissä oleva valmistelu.

Työn tietoperustassa käydään läpi osallistavaa suunnittelua sekä Tampereen kaupungin nykyistä toimintamallia. Seuraavaksi esitellään työn pohjana olleet maastohaastattelu ja karttakysely sekä näiden avoimien vastausten analysoinnista saadut tulokset. Lopuksi esitellään työstä tehdyt johtopäätökset ja verrataan tuloksia aikaisempien kyselyiden tuloksiin sekä pohditaan tuloksiin vaikuttaneita asioita.

Tuloksien perusteella kyselyihin vastaajat toivovat Tampereen kaupungin nykyistä metsänhoitoa maltillisempaa ja luonnonmukaisempaa metsien hoitoa. Näiden lisäksi oli kuitenkin suuri ryhmä vastaajia, jotka toivoivat metsien nykyisen tasoista tai tehokkaampaa hoitoa. Virkistyskäytön osalta tuloksista selvisi, että Tampereen kaupungin tulisi kehittää reittejään ja virkistyskäytön palveluita sekä ehkäistä roskaamista. Muiden teemojen osalta keskeisiä tuloksia olivat metsiin rakentamisen vahva vastustaminen sekä virkistysmetsien tärkeys kaupunkilaisille.

Avainsanat Osallistaminen, monikäyttö, virkistyskäyttö

Sivut 56 sivua

Forestry
Evo

Author	Eerik Linjama, Inna Jalava	Year 2020
Subject	Development needs of forest management and use experienced by residents	
Supervisors	Jeppe Raitio, Antti Sipilä	

ABSTRACT

This thesis deals with the development needs for forest management and use from the standpoint of the residents in the City of Tampere. The aim of the thesis was to provide information for the future management operation model of the city. In addition, the thesis evaluates the success of the objectives of the current operating model. The thesis was commissioned by Tampere Real Estate Administration. The need of the work can be explained by the discontinuation of the old operating model by 2020 and the ongoing work on the new operating model.

The theoretical framework of the thesis covers participatory planning and the current operating model of the City of Tampere. This is followed by an introduction of the fieldwork and map survey that formed the basis of the work. After this, the results of the analysis of these open-ended responses are presented. Finally, the conclusions of the thesis are discussed, the results are compared with the outcomes of previous surveys, and the issues that influence the results are considered.

Based on the results, respondents hope for more moderate and organic forest management in the City of Tampere. However, there was also a large group of respondents who requested that the forest management either be retained at the current level of efficiency or this level be raised. Regarding recreational use, the results showed that the City of Tampere should develop its routes and recreational services as well as prevent littering. Other themes included strong opposition to building in forests and the importance of recreational forests to urban residents.

Keywords Participatory design, multipurpose use, recreational use

Pages 56 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TUTKIMUKSEN TIETOPERUSTA.....	2
2.1	Osallistava suunnittelu yleisesti.....	2
2.1.1	Osallistamisen tavoitteet.....	2
2.1.2	Konfliktit ja suunnittelijan rooli.....	3
2.1.3	Suunnitteluhankkeen eteneminen.....	3
2.2	Osallistava suunnittelu metsätaloudessa.....	4
2.2.1	Osallistumisoikeus.....	4
2.2.2	Suunnitteluprosessi.....	5
2.3	Osallistava suunnittelu Tampereen kaupungin metsien hoidon toimintamallissa.....	5
2.4	Tampereen kaupungin nykyinen metsien hoidon toimintamalli.....	6
2.4.1	Tampereen kaupungin metsät.....	7
2.4.2	Metsien hoidon ja käytön tavoitteet.....	8
2.5	Tampereen kaupungin metsien hoidon tavoitteiden vertaaminen Joensuun ja Lahden kaupunkien tavoitteisiin.....	9
2.5.1	Kaupunkien lähtökohdat.....	9
2.5.2	Tavoitteiden yhtenäisyydet ja eroavaisuudet.....	10
3	MAASTOHAASTATTELU.....	11
3.1	Kyselyaineistojen esittely.....	11
3.2	Kyselyaineistojen avoimien vastausten analysointi.....	11
3.3	Tulosten esittely: maastohaastattelu.....	12
3.3.1	Metsänhoidon teemat.....	13
3.3.2	Virkistyskäytön teemat.....	15
3.3.3	Muut teemat.....	16
3.4	Tulosten esittely alueittain.....	18
3.4.1	Haihara.....	18
3.4.2	Kalkunvuori.....	19
3.4.3	Kauppi.....	19
3.4.4	Leinola.....	20
3.4.5	Niihama.....	20
3.4.6	Peltolammi.....	21
3.4.7	Reuharinniemi.....	21
3.4.8	Suolijärvi.....	22
4	KARTTAKYSELY.....	23
4.1	Kyselyaineistojen esittely.....	23
4.2	Kyselyaineistojen avoimien vastausten analysointi.....	24
4.2.1	Yleisesti metsiä koskevat kysymykset.....	24
4.2.2	Karttamerkkikysymykset.....	25
4.3	Tulosten esittely: karttakysely.....	25
4.4	Tulosten esittely: yleisesti Tamperetta koskevat kysymykset.....	26
4.4.1	Metsänhoidon teemojen esittely ja jakautuminen.....	27

4.4.2	Virkistyskäytön teemojen esittely ja jakautuminen	30
4.4.3	Muiden teemojen esittely ja jakautuminen	32
4.5	Tulosten esittely: karttamerkkejä hyödyntävät kysymykset	34
4.5.1	Tulosten esittely: karttamerkit tunnen huolta luonnosta.....	35
4.5.2	Metsänhoidon teemojen esittely ja jakautuminen	36
4.5.3	Virkistyskäytön teemojen esittely ja jakautuminen	38
4.5.4	Muiden teemojen esittely ja jakautuminen	39
4.5.5	Tulosten esittely: karttamerkit tämä paikka edellyttää toimenpiteitä .	41
4.5.6	Metsänhoidon teemojen esittely ja jakautuminen	42
4.5.7	Virkistyskäytön teemojen esittely ja jakautuminen	45
4.5.8	Muiden teemojen esittely ja jakautuminen	46
4.6	Teemat, joita ei esiintynyt karttakyselyssä	47
5	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	48
5.1	Johtopäätökset.....	48
5.2	Maastohaastattelun ja karttakyselyn tulosten vertailu	49
5.3	Tulokset suhteessa nykyisen toimintamallin painopisteisiin	49
5.4	Vuoden 2019 ja 2011 kyselyiden tulosten vertailu	51
5.5	Tulosten vertailu Tesomajärven kyselyyn	52
5.6	Pohdintaa tuloksista ja niihin vaikuttaneista asioista	53
	LÄHTEET	55

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee Tampereen kaupungin metsien hoidon ja käytön kehittämistarpeita asukkaiden näkökulmasta. Aihe saatiin Tampereen kaupungin kiinteistötoimelta, jolla oli tarve työlle. Työn keskeisenä ajatuksena oli tuottaa hyödynnettävää tietoa kahden erilaisen kyselyn avoimista vastauksista kaupungille. Kaupungin tarkoituksena on hyödyntää opinnäytetyötä tulevan metsien hoidon toimintamallin laatimisessa.

Opinnäytetyön tekijöiden tavoitteena, oli tehdä taajamametsiin liittyvä työ, koska olemme kiinnostuneita taajamametsistä ja tavoitteenamme on työllistyä niiden pariin. Lähtökohtamme työn tekemiseen oli opinnoissa suoritettu kurssi Taajamametsät ja työkokemus Jyväskylän kaupungin taajamametsien hoidosta.

Tutkimusongelmana työssä oli, kuinka Tampereen kaupungin metsien hoito on onnistunut. Sitä tarkasteltiin vuorovaikutusaineistojen avoimien vastauksien perusteella. Näkökulmina tarkasteluun oli metsien hoidon kehittäminen ja retkeily.

Opinnäytetyö on tehty parityönä, kummallakin tekijällä on ollut omat vastuualueensa, mutta tietyt osuudet on tehty yhteistyössä. Linjaman vastuulla olleita alueita ovat teoriasta Tampereen kaupungin toimintamalliin liittyvät luvut sekä karttakysely kokonaisuudessaan. Jalavan vastuulla olleita alueita ovat teoriasta osallistamista käsittelevät luvut sekä maastohaastattelu kokonaisuudessaan. Johdanto sekä pohdinta ja johtopäätökset ovat työn yhdessä tehtyjä osuuksia.

2 TUTKIMUKSEN TIETOPERUSTA

Opinnäytetyön tietoperustassa tarkastellaan ensiksi osallistavaa suunnittelua. Sitä käsitellään yleisesti, metsätalouden ja Tampereen kaupungin metsien hoidon toimintamallin näkökulmasta. Osallistavaa suunnittelua käsitellään, koska opinnäytetyön pohjana olevat kyselyt ovat osa osallistavaa suunnittelua. Lisäksi tietoperustassa tarkastellaan Tampereen kaupungin nykyisen metsien hoidon toimintamallin sisältöä ja tavoitteita sekä kahden muun kaupungin vastaavia asiakirjoja. Asiakirjoja hyödynnetään kaupunkien metsien hoidon tavoitteiden keskinäisessä vertailussa. Tampereen kaupungin toimintamallin tavoitteita verrataan myös opinnäytetyön tuloksiin.

2.1 Osallistava suunnittelu yleisesti

Osallistavasta suunnittelusta puhutaan silloin, kun organisaatio ottaa sidosryhmänsä mukaan suunnitteluun ja ongelmien ratkaisemiseen. Organisaatiolla tarkoitetaan esimerkiksi viranomaista, suurta yritystä tai muuta yhteisöä. Mahdollisuus vaikuttaa yhteisten asioiden käsittelyyn on osa demokraattista yhteiskuntaa. Osallistamisessa tavoitteena on yhteistyö sekä lopputulos, joka on eri näkemysten kannalta perusteltavissa. Yhteistyön selkeyttämiseksi on sovittava, mitä tehtäviä eri tahoilla on suunnittelussa ja päätöksenteossa. Sidosryhmien tehtäviä voivat olla esimerkiksi tietolähteenä, kommentoijana, neuvottelijana tai päätöksentekijänä toimiminen. (Loikkanen, Simojoki & Wallenius, 1997, s. 14)

Osallistamisen yleisenä tavoitteena on antaa kansalaisille tietoa heihin vaikuttavista hankkeista ja toimenpiteistä ja saada tietoa heidän suhtautumisestaan ympäristöönsä koskeviin suunnitelmiin. Tarkoitus on siis saada aikaan parempia päätöksiä kansalaisten kannalta ja toteuttaa demokratiaperiaatetta tarjoamalla osallistumismahdollisuuksia heille. (Wallenius, 2001, s. 49)

2.1.1 Osallistamisen tavoitteet

Osallistamista toteuttavan organisaation tavoitteena on lisäksi esimerkiksi tukea pr-toimintaa ja saada mahdollisimman laaja hyväksyntä organisaation toiminnalle, jolloin myös konfliktit vähenevät. Suunnittelijan tavoitteita ovat määräysten toteuttaminen, rakentava työympäristö intresiryhmien kanssa ja parempien suhteiden luominen. Suunnittelijan rooli on ristiriitainen, koska hän joutuu sovittamaan yhteen yksilöiden, ryhmien sekä yhteiskunnan vaatimuksia. Osallistuvien kansalaisten ja sidosryhmien tavoitteita ovat muun muassa omien etujen valvominen, halu vaikuttaa asioihin ja esiintyä julkisesti sekä halu tuoda oma näkemys suunnittelijoiden käyttöön parempien päätösten tekemistä varten. (Wallenius, 2001, s. 50, 231)

Muita tavoitteita ovat pyrkiminen konfliktien vähentämiseen, rajoittamiseen tai ratkaisemiseen ja toiminnan kehittäminen avoimeen ja yhteistyöhakuihin suuntaan. On myös selvitettävä sidosryhmiä ja yhteistyötahoja ja tehtävä yhteistyötä heidän kanssaan tekemällä parempia ja hyväksyttävämpiä päätöksiä. On myös puntaroitava suunnitteluprojektiin liittyvää tietoa, näkemystä, tavoitteita ja rajoitteita sekä organisaatioon että sieltä ulospäin. (Wallenius, 2001, s. 53)

2.1.2 Konfliktit ja suunnittelijan rooli

Ihmisten toimenpiteet luonnossa vaikuttavat niin luonnonjärjestelmiin, sosiaalisiin järjestelmiin kuin ihmisiinkin. Toimenpiteet perustuvat ihmisten tavoitteisiin. Konflikteja syntyy luonnonvarojen käytön yhteydessä ihmisten tavoitteiden, arvojen ja uskomusten erilaisuuden vuoksi. Ratkaisut eivät luonnollisesti voi tyydyttää kaikkien tarpeita. (Wallenius, 2001, s. 43)

Ristiriitojen syntymistä ja niiden kärjistymistä voidaan ennaltaehkäistä kuuntelemalla ihmisten mielipiteitä. Tehtyjä ratkaisuja kunnioitetaan yleensä helpommin, jos suunnittelusta kiinnostuneiden näkemykset on otettu vakavasti. Jos suunnitelma esitetään ensimmäisen kerran vasta lähes valmiina, on todennäköistä, että se tulee aiheuttamaan mielipahaa. (Loikkanen ym., 1997, s. 10)

Suunnittelijan tehtävä on kertoa, millaisia vaikutuksia eri ratkaisuilla on ja miten tavoitteet voidaan saavuttaa. Hän kertoo myös, millaiset ratkaisut ovat mahdollisia esimerkiksi lainsäädännön ja ekologian kannalta. Asiantuntijan on kyettävä esittämään asiat siten, että osallistuvat ymmärtävät ne. Suunnittelijan tulee auttaa hallitsemaan konflikteja ja luoda kompromisseja. (Wallenius, 2001, s. 26)

2.1.3 Suunnitteluhankkeen eteneminen

Jotta mahdollisimman monilla olisi mahdollisuus osallistua, tulisi käyttää erilaisia tekniikoita. Tämä on osa hyvän osallistavan suunnittelun periaatteita. Jos voidaan olettaa, että palautteen sisällössä tulee olemaan eroja osallistumistekniikoiden mukaan, sitä tärkeämpää on käyttää vaihtelevia menetelmiä todenmukaisen palautteiden kokonaisuuden saamiseksi. (Wallenius, 2001, s. 246)

Suunnittelun alussa on tärkeää sopia osallistujien kanssa, mitä ja miten suunnitellaan. Muita tärkeitä seikkoja ovat aikataulusta, käytettävistä osallistamismenetelmistä, päätöksentekovaiheista, materiaalista ja tiedotusmenetelmistä sopiminen. Kun osallistuvia tahoja on suuri joukko, yhteisessä päätöksenteossa voidaan lähestyä paikallista kansanäänestystä. Yksi menettelytavoista on se, että osaratkaisut tehdään yhteistyöryhmis-

sä, mutta vastuussa olevalla suunnitteluorganisaatiolla on lopullinen päätösvalta. Päätösten perusteltavuus ja avoimuus ovat tärkeitä asioita. (Wallenius, 2001, s. 253)

Suunnitteluhankkeen aikana tulee koota palautetta prosessin toimivuudesta ja sen etenemisestä. Suunnitelmia tulee muuttaa esille tulleiden tarpeiden mukaan. Osallistujien aktiivisuus on usein koetuksella pitkissä hankkeissa, joten kiinnostuksen ylläpitämiseen tulee kiinnittää huomiota. Myös hankkeen päättymisen jälkeen tarvittaisiin jatkuvaa yhteistyötä seurannassa. (Wallenius, 2001, s. 254)

2.2 Osallistava suunnittelu metsätaloudessa

Suomalaiset ovat olleet aina riippuvaisia metsistä ja eläneet niiden ympäröimänä, joten metsätalous on ollut aina kansalaisia kiinnostava aihe. Metsät ovat olleet tärkeä asia myös monelta muulta kannalta. Ne ovat merkinneet työn lisäksi suojaa, ruokaa, uskontoa ja maisemaa. Valtion metsissä tapahtuvat asiat koetaan myös erityisen tärkeiksi, koska ajatellaan, että nämä metsät ovat tavallaan kaikille yhteisiä. Valtion metsät ovat usein erilaisten maankäytön intressien ja politiikan kohteena, koska ne ovat helpommin käytettävissä esimerkiksi suojeluun. (Wallenius, 2001, s. 11)

Osallistavaa suunnittelua tarvitaan, koska ihmiset haluavat vaikuttaa ympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Oman alueensa asukkaat tuntevat lähiseutunsa parhaiten, joten tässäkin mielessä heiltä saa hyviä näkökulmia asioihin. Esimerkiksi luontoharrastajilla on usein arvokasta laji- ja paikkasidonnaista tietoa ympäristöstään. (Loikkanen ym., 1997, s. 10)

Osallistava suunnittelu on otettu käyttöön vuodesta 1995 alkaen Metsähallituksen alueellisissa luonnonvarasuunnitelmissa. Sidosryhmien osallistuminen on otettu huomioon yleensä sellaisissa projekteissa, joilla on katsottu olevan laaja vaikutus alueella. Tällaisia tapauksia ovat olleet esimerkiksi retkeilyaluesuunnitelmat ja virkistysaluesuunnitelmat. Osallistavaa suunnittelua käytetään myös Metsähallituksen rantojen kaavoitukseen. (Wallenius, 2001, s. 255)

2.2.1 Osallistumisoikeus

Osallistava suunnittelu on olennainen osa kestävästä julkisten luonnonvarojen suunnittelusta ja käytöstä. Kun osallistumisoikeus on määrätty laissa, antaa se yleensä vahvemman aseman vaikuttamiseen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Avoin yhteistyö lisää ymmärrystä luonnonvaroista, niiden mahdollisuuksista ja rajoituksista. Julkisia luonnonvaroja hallinnoivat organisaatiot tasapainoilevat yleensä monien äärimmäisen ristiriitaisten tavoitteiden parissa. Tämän takia avoin yhteistyö on ainoa tapa löytää laajasti hyväksytyjä ratkaisuja. (Wallenius, 2001, s. 252)

Osallistavassa suunnittelussa paljon keskustelua herättänyt kysymys on ollut se, kuka saa olla osana päätöksentekoa. Suomessa käytäntönä on ollut, että mukana saavat olla ne, joiden omaisuuteen suunnitelmat vaikuttavat. He voivat tällöin ilmaista mielipiteensä lausuntoina tai valituksina. Julkiseen maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvissä asioissa paikalliset katsovat yleensä olevansa etuoikeutettuja kertomaan mielipiteensä, koska ollaan vaikuttamassa heidän elinympäristöönsä. Kansalaisilla tulisi olla perustuslain mukaan ja veronmaksajina mahdollisuus esittää toiveensa luonnonvarojen käytöstä, koska julkiset luonnonvarat ovat yleensä kansalaisten yhteistä omaisuutta. (Wallenius, 2001, s. 56, 252)

2.2.2 Suunnitteluprosessi

Luonnonvarojen käytön suunnittelussa ja toteutuksessa luonnonvarojen hallinnoiva organisaatio järjestää yleensä suunnitteluprosessit. Osallistaminen tulee aloittaa strategisesta suunnittelusta ja viedä hankkeiden tasolle asti. Toteuttaminen, seuranta ja kehittäminenkin tulisi sisällyttää tähän kokonaisuuteen. Suunnittelussa mukana olleet saavat paremmat valmiudet tehdä yhteistyötä jatkossa, kun he näkevät käytännön toteutuksen. Osallistavan suunnittelun onnistuminen riippuu ennen kaikkea järjestäjien ja osallistujien asennoitumisesta. (Wallenius, 2001, s. 253)

Virkistysmetsien hoito- ja käyttösuunnitelmia laadittaessa täytyy aluksi selvittää alueen käyttäjien kiinnostus ja mielenkiinto suunnitteluun osallistumiseen. Virkistysalueen kävijöiden ja paikallisten asukkaiden mielipiteitä voidaan koota esimerkiksi haastattelemalla ja kyselyiden avulla. Kaukovirkistyskohteiden suunnittelussa voidaan käyttää kävijäkyselyä. Siinä voidaan kysyä alueen hoitoa ja käyttöä koskevien kysymysten lisäksi sitä, onko vastaaja kiinnostunut suunnitteluun osallistumisesta. (Loikkanen ym., 1997, s. 34)

Osallistavan metsäsuunnittelun mahdollisia kohteita voivat olla esimerkiksi taajamametsät, virkistysalueet ja maisemakohteet. Kyse voi olla muun muassa rantakaavoituksen periaatteita koskevasta yleissuunnitelmasta tai erityissuunnitelmasta jonkin lajin suojelemiseksi. (Loikkanen ym., 1997, s. 16)

2.3 Osallistava suunnittelu Tampereen kaupungin metsien hoidon toimintamallissa

Tampereen kaupungin metsien hoidon suunnittelu ja toteutus tehdään asukkaiden kanssa yhteistyössä ja vuorovaikutusmenetelmät päätetään suunnittelualueen mukaan. Yleisiä käytössä olevia menetelmiä ovat maastokävelyt, keskustelutilaisuudet sekä internet- ja postikyselyt. Eri sidosryhmät otetaan mukaan suunnitteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Jotta saadaan tavoitettua mahdollisimman monipuolisesti erilaisia kuntalaisia ja näin selvitettyä laajemmin mielipiteitä ja toiveita, yksi

vuorovaikutusmenetelmä ei yleensä riitä. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 43)

Metsäsuunnittelun aloittamisesta ja suunnitelmaluonnoksista tiedotetaan aktiivisesti internet- ja lehdistötiedotteilla. Metsäsuunnitelmaluonnokset ovat nähtävillä ja kommentoitavana Palvelupiste Frencckellissä sekä tarvittaessa myös jossain muussa julkisessa tilassa. Luonnokset ovat myös kaupungin internetsivuilla ja niitä voi kommentoida siellä. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 43)

Kaupunki tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa, joihin kuuluu esimerkiksi viheralueiden rakentamisen ja ylläpidon tilaaja, liikuntapalvelut, kaupungin metsäpalveluita tuottava yksikkö, maankäytön suunnittelu ja kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen. Näiltä tahoilta pyydetään esimerkiksi lausunnot metsäsuunnitelmista. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 43)

Toimenpiteiden toteutus perustuu metsäsuunnitelman lisäksi asukastoi-veisiin, joiden pohjalta kalenterivuoden työohjelma valmistellaan. Suunnitelmien mukaiset työt ja asukkaiden toiveisiin perustuvat lähimetsien työt tilataan kaupungin metsäpalveluita tuottavasta yksiköstä tai yksityisiltä palvelun tuottajilta kiinteistötoimen johdosta. Asukkaiden toiveet metsien hoidosta otetaan huomioon, mutta toteutusmahdollisuudet arvioidaan tapauskohtaisesti. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 44)

Kiinteistötoimi seuraa metsien hoidon toimintamallin toteutumista. Toteutumukset esitetään vuosittain kaupungin internetsivuilla ja toimintamallin toteutuminen kirjataan vuosittain toimintakertomukseen. Toteutuksesta tiedotetaan tapauskohtaisesti esimerkiksi lehdistötiedotteella, internetissä, kotitalouskohtaisella tiedotuksella tai maastotiedotuksella. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 44)

2.4 Tampereen kaupungin nykyinen metsien hoidon toimintamalli

Tampereen kaupungin nykyinen metsien hoidon toimintamalli on strateginen linjaus kaupungin metsien hoidosta vuosille 2009–2020. Sen tehtävänä on ohjata kaupungin metsien suunnittelua sekä toimenpiteiden toteutusta. Ohjauksella varmistetaan metsäsuunnitelmien ja toimenpiteiden laatu ja yhtenäisyys toimijoiden vaihtuessa. Lisäksi toimintamalli ohjaa vuorovaikutuksen toteuttamista. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 4–5, 7–9)

Toimintamallissa esitellään yleisesti metsien hoidon toimintatavat sekä periaatteet, jotka koskevat kaikkia metsiä. Lisäksi esitellään viheralueiden hoitoluokat ja niitä koskevat hoitoluokittaiset metsän hoidon periaatteet. Nämä perustuvat teokseen Viheralueiden hoitoluokitus 2007, mutta niihin on lisätty tarkennuksia tarvittavilta osin. Hoitoluokkien avulla määri-

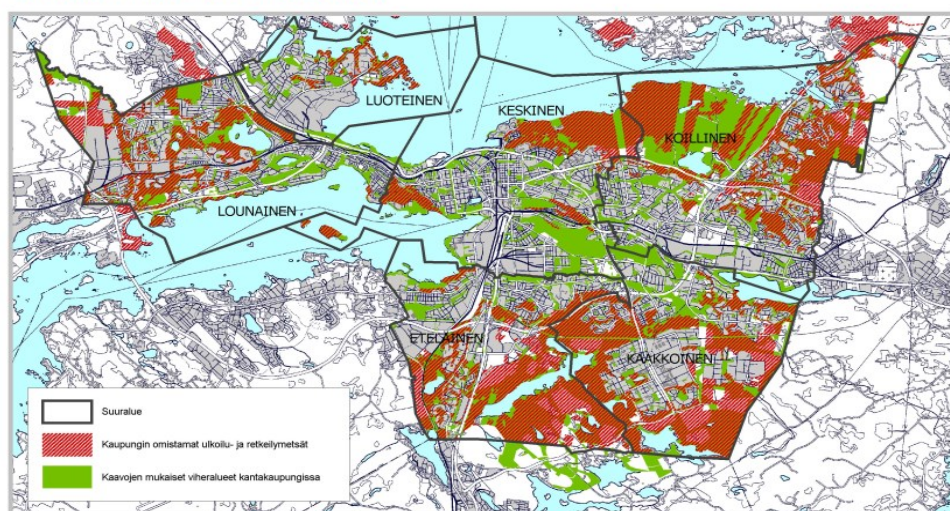
tellään metsien pääasialliset käyttötarkoitukset ja määrittelyn pohjana ovat maankäyttösuunnitelmat sekä alueelliset viheraluesuunnitelmat. Myös kaupungin metsien tila vuoden 2008 lopussa ja tavoitetila metsille vuonna 2020 esitellään toimintamallissa. Metsien hoidon toimintamalli koskee kaikkia kaupungin omistamia metsiä ja sen on laatinut Tampereen kaupungin kiinteistötoimi vuonna 2009 yhteistyössä sidosryhmien kanssa. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 4–9; Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 28)

2.4.1 Tampereen kaupungin metsät

Tampereen kaupunki omisti metsää vuoden 2008 lopussa 7 450 hehtaaria ja niistä lähes puolet 3 610 hehtaaria sijaitsi varsinaisella kaupunkialueella (Kuva 1). Loput metsät sijaitsivat maaseutumaisella Teisko–Aitolahti-alueella sekä muiden kuntien alueella. Teisko–Aitolahdessa metsää oli 3 110 hehtaaria ja muiden kuntien alueella 730 hehtaaria. Kaikista metsistä noin 7 prosenttia oli eri tavoin suojeltuja. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 10, 19)

Kaupungin omistamat metsät olivat reheviä ja niistä yli 75 % oli kasvu- ja paikkatyyppiltään tuoreita kankaita tai sitä rehevämpiä. Metsien pääpuulaejina olivat yleisimmin kuusi 45 % ja mänty 39 %. Kaupungin metsien puusto oli runsasta vuonna 2008 ja sitä oli keskimäärin 185 m³/hehtaarilla. Lisäksi puusto oli keskimäärin melko vanhaa ja yli 100-vuotiaita metsiköitä löytyy runsaasti. Stereotyyppinen Tampereen kaupungin omistama metsä olisi näillä tiedoilla runsaspuustoinen tuoreella kankaalla kasvava vanha kuusikko. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 13)

Kaupungin metsät suuralueittain

Kuva 1. Tampereen kaupungin metsät suuralueittain (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s.14).

2.4.2 Metsien hoidon ja käytön tavoitteet

Toimintamallissa on selkeä tavoite, millaisia kaupungin metsät ovat vuonna 2020. Tavoitteena on, että metsät ovat tuolloin monikäyttöisiä, monimuotoisia ja muutokseen sopeutuvia. Näiden lisäksi metsän suunnittelun ja hoidon menetelmien halutaan olevan toimivia sekä innovatiivisia, jotta niillä päästään asetettuihin tavoitteisiin. Myös vuorovaikutusta sekä yhteistyötä pyritään kehittämään erityisesti eri tavoitteiden yhteensovittamiseksi. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 4, 7; Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 24)

Asetetut tavoitteet on selvitetty tarkemmin kuudessa eri strategisessa painotuksessa. Ensimmäinen painotus korostaa metsien monikäyttöisyyttä. Siinä olevia tavoitteita ovat metsien virkistyskäytön tukeminen, metsien monikäyttöisyys, viihtyvyys, turvallisuus, vaihtelevuus ja terveyden edistäminen. Keinoina tavoitteisiin mainitaan metsänhoitoon ja käyttöön liittyvät toimenpiteet. Lisäksi tavoitteina ovat metsien saavutettavuuden sekä viherverkoston yhtenäisyyden parantaminen, joihin vaikutetaan pääasiassa maankäytön suunnittelulla. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 24–25)

Toinen painotus korostaa metsien monimuotoisuutta ja ekologista verkostoa. Siinä esiintyviä tavoitteita ovat luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja lisääminen sekä toimivan ekologisen verkoston luominen. Keinoina tavoitteiden saavuttamiseksi monimuotoisuuden osalta mainitaan metsien suojelu, arvokkaiden ja uhanalaisten elinympäristöjen säilyttäminen ja luonnonhoidolliset toimenpiteet, kuten lahoppuuston tai kerroksellisuuden lisääminen. Ekologisen verkoston osalta keinoina mainitaan toimivat viheryhteydet sekä monipuoliset metsäympäristöt. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 25, 29–30)

Kolmas painotus korostaa metsämaisemaa ja metsän kulttuurisia arvoja. Tässä osiossa esiintyviä tavoitteita metsämaiseman osalta ovat monipuolisuus, kaupungin vehreys sekä metsien maisemakuvan parantaminen. Näihin pyritään metsänhoidollisin keinoin esimerkiksi maiseman vaihtelun luomisella tai puuston kerroksellisuutta lisäämällä. Kulttuuristen arvojen osalta tavoitteena on niiden säilyttäminen sekä palauttaminen. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 25–26, 31)

Neljännessä painotuksessa korostetaan metsien elinvoimaisuutta ja muutokseen sopeutumista. Muutoksella tarkoitetaan kasvavaa väestömäärää, rakentamista ja ilmastonmuutosta. Osiossa esiintyviä tavoitteita ovat puuston elinvoimaisuuden sekä jatkuvuuden turvaaminen, puuston sopeutumiskyvyn, kestävyuden ja monimuotoisuuden lisääminen sekä puuston terveyden säilyttäminen. Lisäksi mainitaan metsävarojen kestävä käyttö ja metsien turvaaminen hiilinieluinä. Näihin tavoitteisiin pyritään pääasiassa metsänhoidollisin keinoin, kuten hyvin ajoitetuilla hoitotoimilla. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 26, 31–32)

Viides painotus puolestaan korostaa metsien hoidon avoimuutta ja vuorovaikutusta. Siinä esiintyviä tavoitteita ovat toiminnan avoimuus, sidosryhmien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ja tiedotuksen sekä osallistamisen kehittäminen. Lisäksi yhteistyötä eri toimijoiden kanssa pyritään lisäämään ja kehittämään. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s. 27, 41)

Kuudennessa eli viimeisessä painotuksessa korostetaan metsien hoidon ja käytön taloudellisuutta. Siitä löytyviä tavoitteita ovat metsien hoitotoimien ja suunnitelmien toteuttaminen taloudellisesti. Näihin päästään toteuttamalla työt laadukkaasti oikeaan aikaan sekä suurina aluekokonaisuuksina. Lisäksi virkistyskäytössä oleville metsille ei kohdistu puuntuotannollisia tavoitteita, vaan tavoitteina ovat muut arvot, kuten virkistyskäyttö, maisema, monimuotoisuus ja puuston elinvoimaisuus. Talousmetsille tavoitteena on puuntuotanto, mutta metsiä hoidetaan kuitenkin kestävästi ja monimuotoisuus huomioidaan niissä laajemmin kuin laki edellyttää. Keinoina talousmetsien monimuotoisuuden säilyttämiseen ovat esimerkiksi erilaiset luonnonhoitotoimet ja harvinaisten elinympäristöjen säästäminen. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b, s.27)

2.5 Tampereen kaupungin metsien hoidon tavoitteiden vertaaminen Joensuun ja Lahden kaupunkien tavoitteisiin

Tässä osiossa verrataan Tampereen kaupungin tavoitteita metsien hoidossa kahden muun kaupungin vastaaviin tavoitteisiin. Vertailuun valikoituneet kaupungit ovat tilaajan toiveesta Joensuu ja Lahti, sillä niiden metsien hoidosta kertovat dokumentit ovat melko uusia. Vertailulla voidaan löytää uusia painotuksia Tampereen kaupungin valmisteilla oleviin seuraaviin metsänhoidon tavoitteisiin. Vertailu on tehty kaupunkien metsien hoidosta kertoviin dokumentteihin perehtymällä ja niistä tavoitteita selvittämällä. Nämä vertailussa käytetyt dokumentit ovat: Tampereen kaupungin metsien hoidon toimintamalli 2009–2020, Joensuun kaupungin metsänhoidon linjaus 2018–2028 ja Lahden kaupungin omistamien metsien hoito- ja käyttöperiaatteet. Lahden kaupungin asiakirja on laadittu vuonna 2015 ja se on voimassa vuoteen 2025 saakka. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a; Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b; Lahti tekninen ja ympäristötoimiala, 2015; Joensuun kaupunki, 2018)

2.5.1 Kaupunkien lähtökohdat

Kaikki vertailun kaupungit ovat asukasmäärältään melko suuria ja omistavat melko paljon metsää. Tampereen kaupunki omisti metsää 7 450 hehtaaria vuonna 2008, Joensuun kaupunki 8 700 hehtaaria vuonna 2018 ja Lahden kaupunki 4 700 hehtaaria vuonna 2015. Lisäksi kaupungit sijaitsevat sisämaassa vesistöjen läheisyydessä. Kaikkien kaupunkien metsien hoidossa käytetään myös apuna viheralueiden hoitoluokitusta. Näiden

tekijöiden perusteella kaupunkien tavoitteet ovat keskenään hyvin vertailukelpoisia. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a; Lahti tekninen ja ympäristötoimiala, 2015; Joensuun kaupunki, 2018)

2.5.2 Tavoitteiden yhtenäisyydet ja eroavaisuudet

Kaupunkien metsien hoidolle asettamat tavoitteet olivat keskenään hyvin samankaltaisia. Metsien monikäyttöisyys ja monimuotoisuus korostuivat kaikkien kaupunkien tavoitteissa. Lisäksi metsien elinvoimaisuus, jatkuvuus ja muutokseen sopeutuminen nousivat esiin vahvasti. Muutokseen sopeutumisella tarkoitettiin rakentamiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Osallistamisen ja yhteistyön kehittäminen eri sidosryhmien kanssa nousi esiin tavoitteena kaikilla kaupungeilla. Myös metsien virkistyskäytön tukeminen, viihtyvyys, turvallisuus, maisema- ja kulttuuriarvot sekä ekologisen verkoston kehittäminen olivat tavoitteina kaikilla kaupungeilla. Muita yhteisiä tavoitteita kaupungeilla olivat luonnonhoidon lisääminen, metsien hiilinielujen säilyttäminen, kustannustehokkuus metsien hoidossa sekä tuottotavoitteiden puuttuminen virkistyskäyttöön varatuilta metsiltä. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a; Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009b; Lahti tekninen ja ympäristötoimiala, 2015; Joensuun kaupunki, 2018)

Kaupunkien metsien hoidolle asettamista tavoitteista löytyi kuitenkin eroavaisuuksiakin niin tavoitteiden kuin niiden painotusten osalta. Tampereen kaupungin tavoitteet on käyty jo aikaisemmin lävitse (s. 8–9), joten tässä osiossa kerrotaan vain Joensuun ja Lahden kaupunkien niistä poikkeavista tavoitteista.

Joensuun kaupungin metsänhoidon linjauksessa painotettiin muista poiketen vahvasti metsien hoidon tuottavuutta. Tämä selittyy sillä, että Joensuun kaupungin metsät koostuvat muista vertailun kaupungeista poiketen pääasiassa talousmetsistä. Virkistyskäyttöön varatuilla metsillä ei Joensuullakaan ollut taloudellisia tavoitteita ja metsänhoidon linjauksesta löytyi myös tavoite taajamametsien hoitoressurssien lisäämisestä. (Joensuun kaupunki, 2018)

Lahden kaupungin osalta muista vertailun kaupungeista poikkeavia tavoitteita löytyi useita. Lahden kaupungin metsien erikoisuutena oli, etteivät ne kuuluneet mihinkään metsäsertifiointijärjestelmään ja yhdeksi tavoitteeksi oli asetettu sertifiointiin liittyminen. Poikkeavina tavoitteina löytyivät myös joutomaiden metsittäminen, puun markkinahinnan tarkkaileminen hakkuiden ajoittamista varten, metsien ilman puhdistaminen ja sadeveden suodattaminen sekä metsätöiden tilaamisen kehittäminen. Lahden kaupungin metsien hoidossa painotettiin lisäksi muista poiketen vahvasti erilaisiin metsätuhoihin, kuten myrskyihin, juurikäpään ja kirjanpajajiin varautumista. Synä tähän olivat jo olevat kokemukset metsätuhoista, sekä kaupungin kuusipainotteisten metsien alttius niille. (Lahti tekninen ja ympäristötoimiala, 2015)

3 MAASTOHAASTATELU

Maastohaastattelut toteutettiin vuoden 2019 huhti–toukokuun aikana eri puolilla kaupunkia alueilla, joissa on tehty metsänhoitoa lähivuosien aikana. Haastattelut toteutti Kiinteistötoimen metsäharjoittelija sekä Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijat. Maastohaastatteluihin vastasi 279 henkilöä ja ne toteutettiin samaan aikaan kun karttakysely oli avoina. Haastatteluilla kerättiin metsässä liikkujien havaintoja ja toiveita metsien hoitotoimenpiteistä ja saatiin arvioita metsänhoitotoimien onnistumisesta. Haastatteluilla täydennettiin karttakyselyistä saatua tietoa. (Ramboll Finland Oy, 2019)

3.1 Kyselyaineistojen esittely

Tehtävänä oli analysoida Tampereen kaupungin teettämän kyselytutkimuksen avoimet vastaukset. Maastohaastattelu eroaa karttakyselystä siinä, että se toteutettiin paikan päällä maastossa. Maastohaastattelun avoimet vastaukset olivat myös huomattavasti lyhyempiä kuin netissä toteutetun karttakyselyn. Haastatteluun oli kerätty vastauksia Haiharan, Kalkunvuoren, Kaupin, Leinolan, Niihaman, Peltolammin, Reuharinnien ja Suolijärven alueilta. (Tampereen kaupunki, 2019)

Haastattelu koostui seitsemästä kysymyksestä monivalintavastausvaihtoehtoiseen sekä seitsemästä metsien hoitoon liittyvästä väittämästä. Haastattelukysymyksiä oli esimerkiksi ”kuinka usein käyt tässä metsässä?” ja ”mitä teet tässä metsässä?”. Väittämiä oli esimerkiksi ”metsä on viihtyisä” ja ”metsä on luonnoltaan rikas”. Näihin vastattiin valitsemalla vaihtoehtoista ”täysin samaa mieltä/ jokseenkin samaa mieltä/ en osaa sanoa/ jokseenkin eri mieltä/ täysin eri mieltä”. (Ramboll Finland Oy, 2019)

3.2 Kyselyaineistojen avoimien vastausten analysointi

Analysointi koskee ainoastaan kyselyn avoimia vastauksia. Kyselyn muiden kohtien läpikäymisen on suorittanut Ramboll Finland Oy. Maastohaastattelussa avoimia kysymyksiä oli kaksi, ”miltä toivoisit tämän metsäalueen näyttävän tulevaisuudessa?” ja ”mitä jäi kertomatta?” (Tampereen kaupunki, 2019). Jälkimmäiseen kysymykseen vastaaja saattoi kertoa metsien käyttöön ja hoitoon liittyviä ideoita, toiveita ja huolia.

Analysointi tapahtui tilaajan kanssa ennalta päätettyjen teemojen avulla. Teemoja oli 15 kappaletta, jotka oli jaettu metsänhoidon ja virkistyskäytön teemoihin sekä muihin teemoihin. Ennalta päätetyt teemat olivat hyvin valittuja eikä uusia teemoja noussut maastohaastattelujen vastauksissa esiin. Ennalta valituista teemoista tiedottamisen parantamiseen liittyvä

teema jätettiin kuitenkin tarkastelusta pois, koska se ei kerännyt kuin muutaman vastauksen.

Metsänhoidon teemoihin kuuluivat kohdat ”ei saa tehdä hakkuita lainkaan”, ”ei saa tehdä avohakkuita”, ”luonnonsuojelua pitää lisätä”, ”metsien luonnonmukainen/ maltillinen hoito”, ”monimuotoisuuden turvaaminen tärkeää”, ”metsiä tulee hoitaa” sekä ”kaatuneet puut ja hakkuutähteet tulee korjata luonnosta”. Virkistyskäytön teemoihin kuului kohdat ”reittejä ja virkistyskäytön palveluita tulee kehittää”, ”opastusta tulee parantaa” sekä ”roskaaminen on ongelma”. Muihin teemoihin kuului kohdat ”metsiin ei saa rakentaa”, ”Kauppiin ei saa rakentaa”, ”virkistysmetsät ovat tärkeitä” sekä ”kulkuyhteyksien kehittäminen/saavutettavuus”.

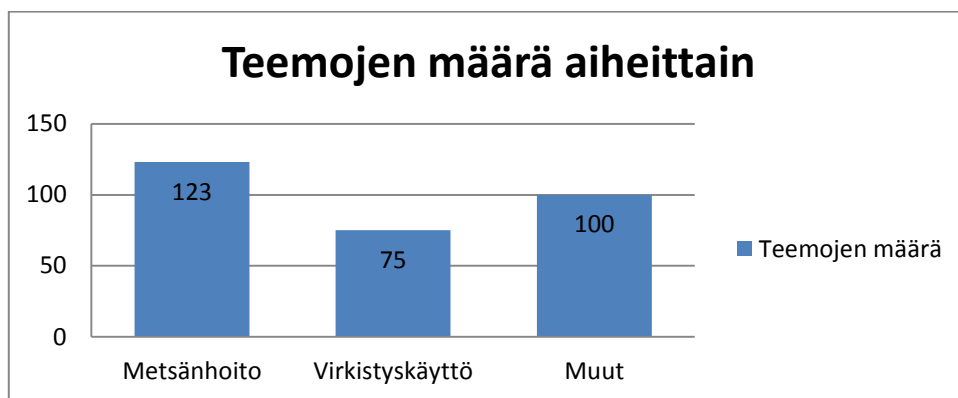
Analysointi tapahtui siten, että vastaus luettiin ja etsittiin siinä esiintyvät teemat. Yhdessä vastauksessa saattoi olla myös useita teemoja. Esimerkiksi vastauksesta ”tänne ei saa rakentaa, pitää pysyä virkistysalueena, jossa voi ulkoilla” löytyivät teemat ”Kauppiin ei saa rakentaa” ja ”virkistysmetsät ovat tärkeitä”. Jos löytyi epäselviä kommentteja, joista ei voinut tietää, mitä henkilö on tarkoittanut, vastaus jätettiin analysoimatta.

Jos henkilö oli vastannut molempiin avoimiin kysymyksiin samantyyllisen vastauksen, vain toinen niistä otettiin analysoinnissa huomioon tulosten vääristämisen ehkäisemiseksi.

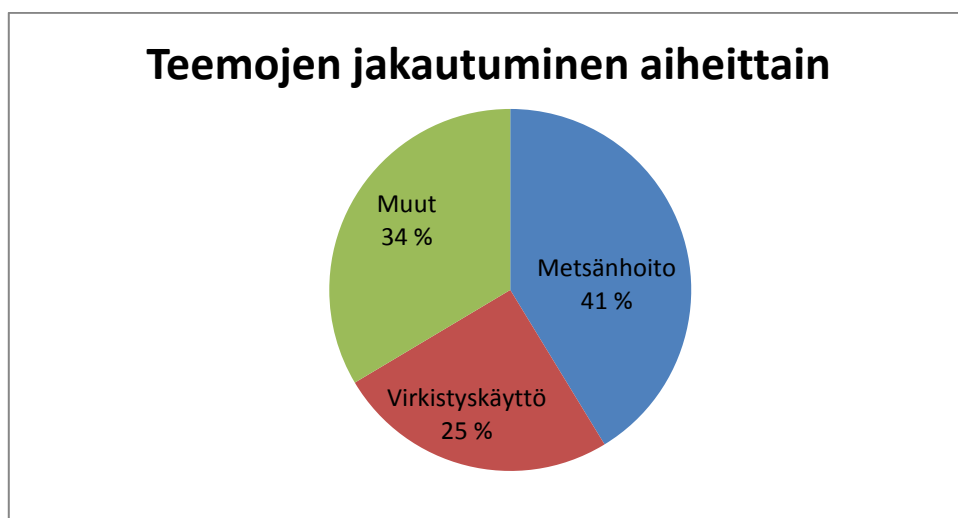
3.3 Tulosten esittely: maastohaastattelu

Maastohaastattelun avoimet kysymykset olivat ”miltä toivoisit tämän metsäalueen näyttävän tulevaisuudessa?” ja ”mitä jäi kertomatta?” (Tampereen kaupunki, 2019). Ensimmäiseen kysymyksestä vastasi 82 ihmistä ja jälkimmäiseen kysymykseen vastasi 226 ihmistä. Yhteensä analysoitavia vastauksia oli siis 308 kappaletta.

Kaaviot on muodostettu kaikkien Tampereen kaupunginosien vastausten perusteella. Suurimmaksi aihealueeksi muodostui metsänhoito, johon sijoittui 41 % teemoista. Toiseksi suurin kohta oli muut (34 %) ja kolmanneksi suurin teemakokonaisuus oli virkistyskäyttö (25 %). Lukuina teemoja oli 123, 100 ja 75 kappaletta samaisessa järjestyksessä, yhteensä siis 298. Tilaajan toiveesta tuloksia tarkastellaan aiheittain. Seuraavissa luvuissa teemojen prosenttiosuudet ovat aina osuuksia aiheen teemoista, eivät osuuksia kaikista teemoista. (Kuvat 2 ja 3, s. 13)

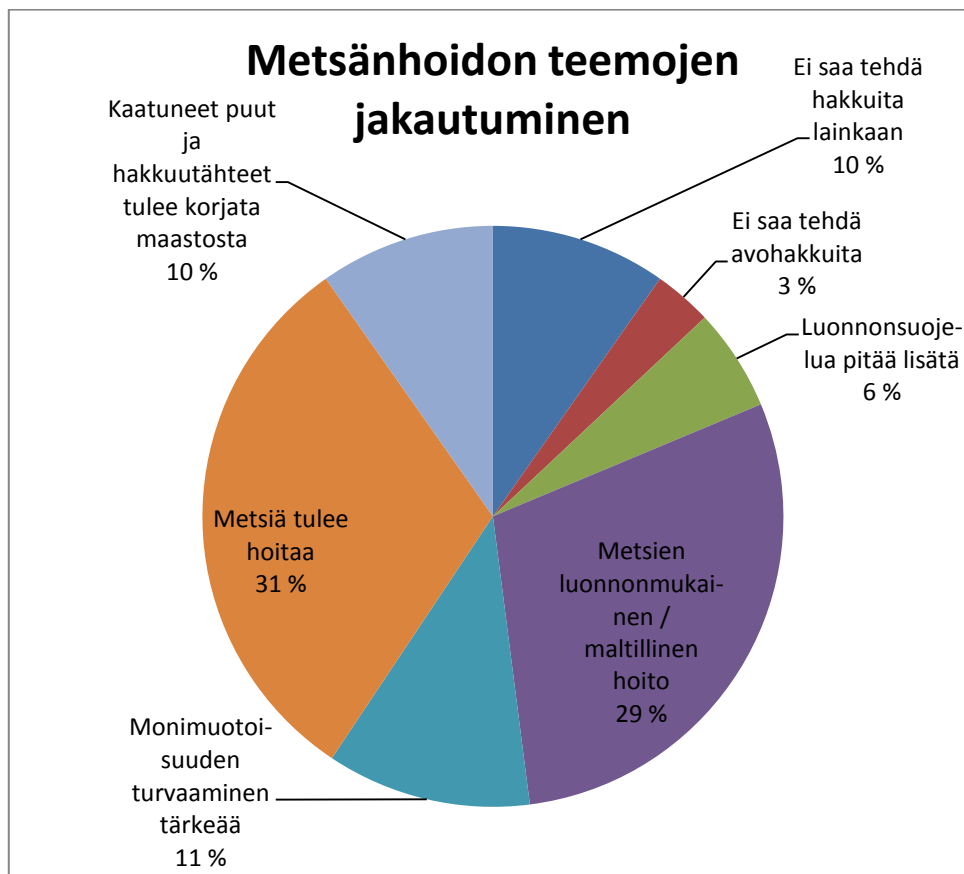
Kuva 2. Teemojen kappalemäärä aiheittain.

Kuva 3. Teemojen jakautuminen aiheittain.

3.3.1 Metsänhoidon teemat

Metsänhoidon teemoista suurin oli teema ”metsiä tulee hoitaa”. Tätä teemaa esiintyi vastauksissa 38 kappaletta eli 31 prosenttia (kuvat 4 ja 5, s.14–15). Kaikista teemoista tämä on 13 prosenttia. Prosenttiosuuksia kaikista teemoista ei käytetä työssä, jolloin niitä ei esitellä muista teemoista. Kommentteja, jotka liittyivät metsien hoitamiseen, olivat esimerkiksi, että tiheitä kohtia pitäisi raivata enemmän, jotkut pusikot ovat vaikeakulkuisia ja metsiä saisi hoitaa enemmän siisteinä ulkoilumetsinä. Eri-tyisesti tienvarret tulisi pitää siistinä. Vastauksissa huomautettiin myös, että virkistysmetsä ei ole sama asia kuin luonnontilainen metsä. Molempia tulee vaalia, mutta virkistysmetsiä tulisi hoitaa nykyistä enemmän. Näköalojen avaamista ja valoisuutta toivottiin myös monissa vastauksissa lisää.

Kuva 4. Metsänhoidon teemojen jakautuminen.

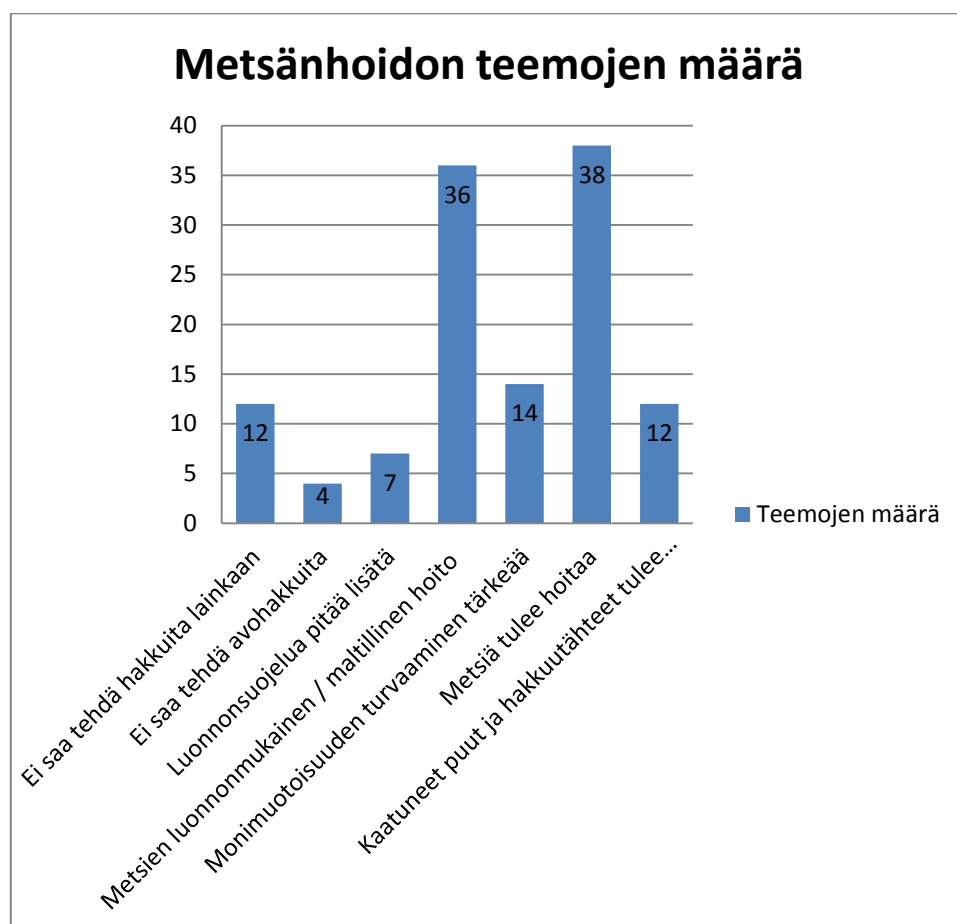
Toiseksi suurin teema oli ”metsien luonnonmukainen/ maltillinen hoito”, jota löytyi 36 kappaletta eli 29 prosenttia. Tämä teema oli lähes tasavertainen edellisen teeman kanssa. Ihmiset toivoivat siis tasaisesti metsien hoitamista ja sitä, että se tehtäisiin luonnonmukaisesti. Ihmisillä oli huoli siitä, että metsiä hakataan kestävämmästä. Moni toivoi, että metsille tehtäisiin vain välttämättömät hoitotoimenpiteet ja metsät olisivat mahdollisimman luonnontilaisia. Luonnonmukaisuus tulisi ottaa huomioon niin pitkälle kuin mahdollista ja metsiin toivottiin esimerkiksi jätettävän vanhoja puita enemmän.

Kolmas, neljäs ja viides teema esiintyivät tasaisesti. ”Monimuotoisuuden turvaaminen tärkeää” löytyi teemoista 14 kertaa ja se oli 11 prosenttia metsänhoidon teemoista. Vastauksissa kommentoitiin, että luontoa ja monimuotoisuutta pitää suojella. Lisäksi metsien terveydestä täytyy huolehtia ja lahopuun määrää toivottiin lisättävän.

Teemoja ”ei saa tehdä hakkuita lainkaan” ja ”kaatuneet puut ja hakkuutähteet tulee korjata maastosta” esiintyi molempia 12 kertaa eli kymmenen prosenttia kumpaakin. Hakkuita vastustavista vastauksista löytyi muutamia kommentteja siitä, että metsiä ei saisi hakata lainkaan ja luonto on jätettävä koskemattomaksi. Hakkuita vastustettiin erityisesti Leinolan alueella. Puiden ja hakkuutähteiden korjaamista kannattavissa vasta-

uksissa toivottiin, että metsät siistittäisiin hakkuiden jälkeen ja vaaralliset kaatuneet puut sekä tuulenkaadot tulisi poistaa.

Toiseksi vähiten huomioita kertyi teemaan ”luonnonsuojelua pitää lisätä” (seitsemän kappaletta eli kuusi prosenttia) ja vähiten teemaan ”ei saa tehdä avohakkuita” (neljä kappaletta eli kolme prosenttia). Näihin liittyviä kommentteja oli esimerkiksi että luonnonsuojelu tulisi ottaa huomioon ja lisätä sitä sekä avohakkuut tulisi lopettaa heti.

Kuva 5. Metsänhoidon teemojen määrä.

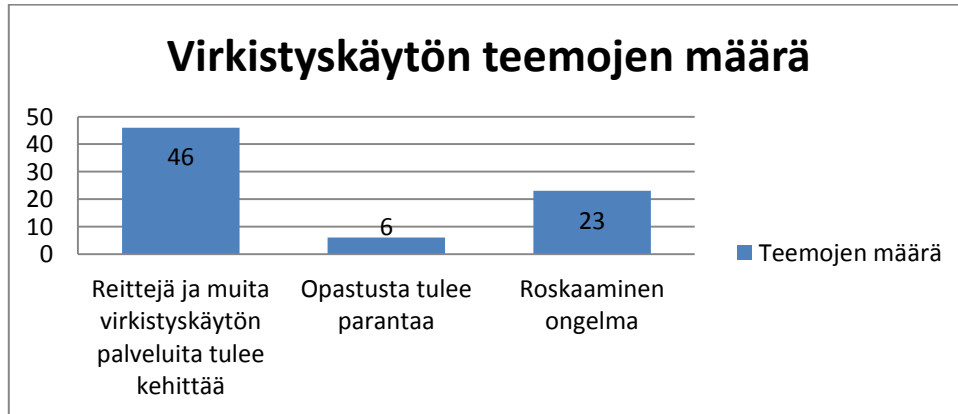
3.3.2 Virkistyskäytön teemat

Virkistyskäytön teemoista suurin oli kohta ”reittejä ja muita virkistyskäytön palveluita tulee kehittää”, jota löytyi 46 kappaletta eli 61 prosenttia (kuva 6 ja 7, s. 16). Vastauksissa toistui usein toive siitä, että talvisin tulisi olla enemmän kävelyreittejä ulkoilijoille, koska hiihtolatuksen koettiin vähentävän kävelyreittejä. Erityisesti koiranomistajat toivoivat enemmän talvellakin käytettävissä olevia kävelyreittejä. Myös maastopyöräilijöitä pyydettiin ottamaan huomioon enemmän ja suunnittelemaan heille lisää reittejä. Vastauksissa toivottiin myös lisää penkkejä reittien varteen sekä valaistusta ja muita retkeilyrakenteita.

Kuva 6. Virkistyskäytön teemojen jakautuminen.

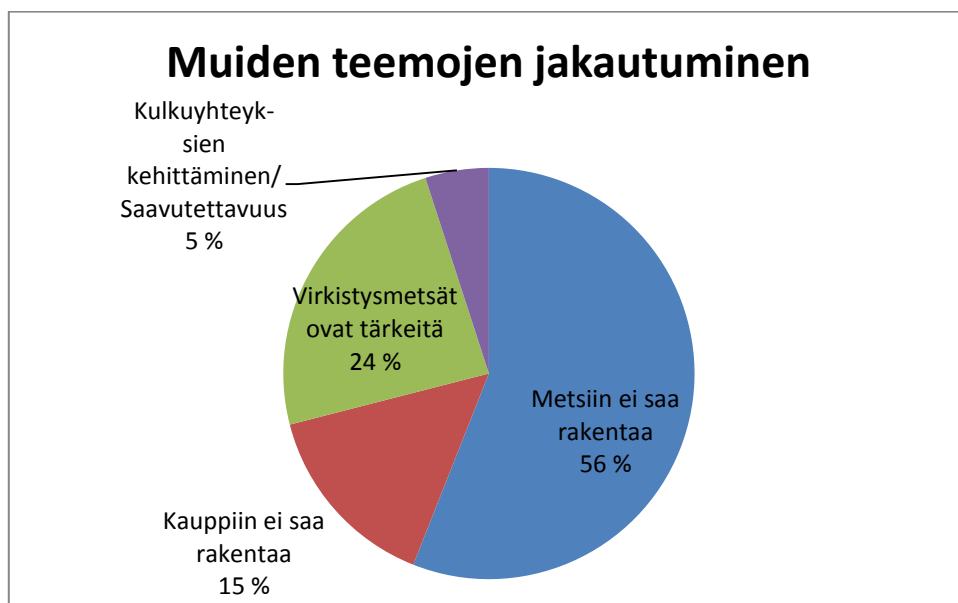
Toiseksi suurin teema oli ”roskaaminen ongelma” (23 kappaletta eli 31 prosenttia) ja kolmanneksi sijoittui ”opastusta tulee parantaa” (6 kappaletta eli kahdeksan prosenttia). Vastaajat tasaisesti toivoivat joka kaupunginosien metsiin lisää roskiksia ja sitä, että niiden tyhjentämistä huolehdittaisiin myös. Opasteviittoja toivottiin lisää muun muassa Haiharaan, Etelä-Tampereen metsiin sekä Naistenlahdesta Niihamaan. Tätä teemaa löytyi kuitenkin suhteellisen vähän, mistä voidaan päätellä vastaajien olevan pääosin tyytyväisiä opasteisiin.

Kuva 7. Virkistyskäytön teemojen määrä.

3.3.3 Muut teemat

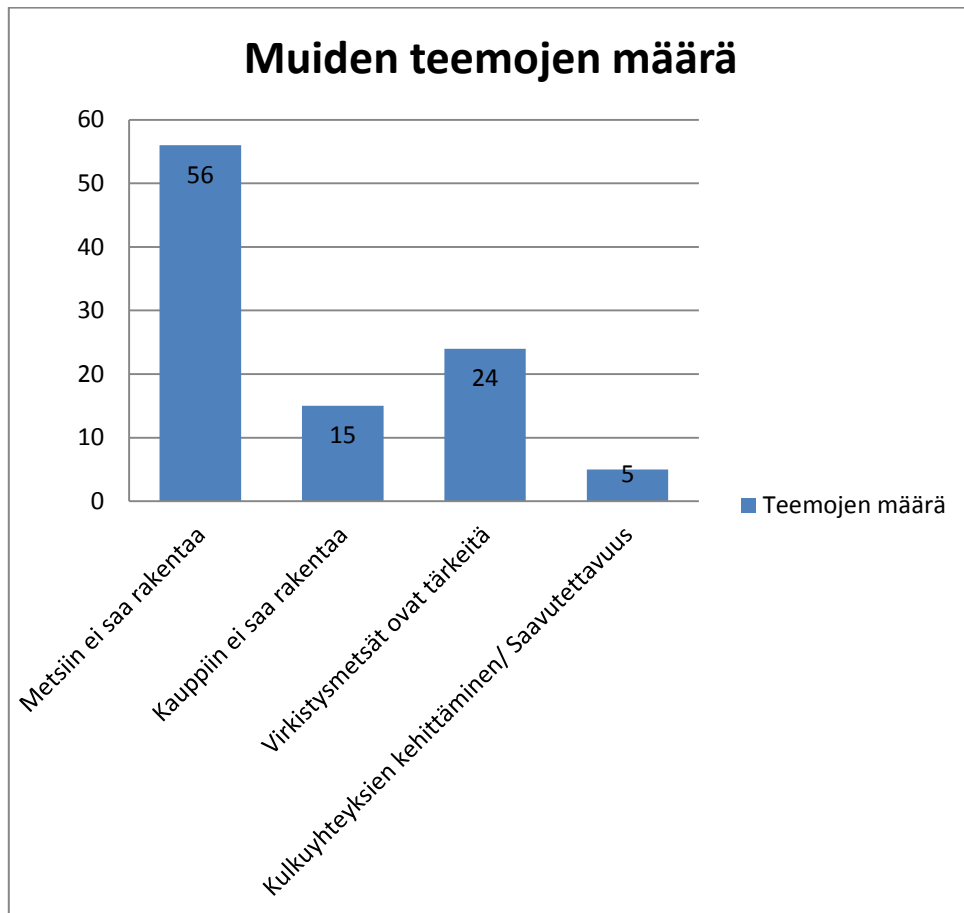
Muiden teemojen johtava teema oli ”metsiin ei saa rakentaa”, jota löytyi 56 kappaletta eli 56 prosenttia (kuvat 8 ja 9, s. 17–18). Tämä on siis merkittävin teema kaikista 15 teemasta ja sitä löytyi tasaisesti kaikkien kaupunginosien vastauksista. Vastauksissa nousi esiin ihmisten kova huoli metsien supistumisesta rakentamisen takia. Enemmistö vastaajista toivoi metsien pysyvän ennallaan.

Kuva 8. Muiden teemojen jakautuminen.

Seuraavaksi suurin teema oli ”virkistysmetsät ovat tärkeitä” (24 kappaletta eli 24 prosenttia). Vastauksissa korostettiin virkistysmetsien tärkeyttä ja sitä, että kaupungin tulee säilyttää asukkaiden virkistäytymismahdollisuudet metsissä. Osa vastaajista toivoi, että metsien määrää lisättäisiin ja halusi metsiä myös asuinalueiden keskelle.

Kolmanneksi ja neljänneksi suurimmat teemat olivat kohdat ”Kauppiin ei saa rakentaa” (15 kappaletta eli 15 prosenttia) ja ”kulkuyhteysien kehittäminen/ saavutettavuus” (5 kappaletta eli 5 prosenttia). Vastauksista ilmeni, että monet halusivat Kaupin metsien pysyvän samanlaisina, eivätkä he halunneet esimerkiksi golfkentän laajenevan Kauppiin. Vastauksissa vedottiin siihen, että metsä on henkireikä kaupunkilaisille. Kulkuyhteysien kehittämisestä ja saavutettavuudesta löytyi kommentteja, joissa toivottaisiin lisää helposti saavutettavia kohteita lähellä keskustaa. Olemassa olevien kohteiden toivottiin myös säilyvän. Lisäksi vastauksissa harmiteltiin, kun julkisella liikenteellä ei pääse luontoalueille Tampereella, vaan täytyy olla oma auto.

Kuva 9. Muiden teemojen määrä.

3.4 Tulosten esittely alueittain

Seuraavissa luvuissa esitellään maastohaastatteluiden avoimien kysymysten vastauksien analysoinnista saatuja tuloksia alueittain. Jokaisen haastattelupaikan tulokset esitellään omana lukunaan ja niissä kerrotaan eniten alueilta esiin nousseita asioita.

3.4.1 Haihara

Haiharan alueen vastauksia oli 12 kappaletta molemmat kysymykset yhteenlaskettuna. Teemoja löytyi yhteensä 13 kappaletta. Eniten toistuva teema oli ”roskaaminen on ongelma” (viisi kappaletta). Kommentteina oli muun muassa, että roskiksia toivottiin lisää lenkkipoluille, lasinsirpaleet aiheuttavat hankaluuksia ja vandalismi pitäisi saada kuriin.

Muita toiveita oli esimerkiksi kevyen toimenpiteen lisääminen Kaukajärven lähiympäristöön (risukonharvennus) ja se, että siellä voisi talvella kulkea muutenkin kuin hiihtäen. Yksi henkilö toivoi lisää suuntaviittoja ja erästä mietitytti Annalankadun pään metsikkö, jossa on ollut pitkään paljon tuulenskaatoja, mutta niille ei ole tehty mitään. Luonnonmukaisuus-

teemaa ja ”metsiä tulee hoitaa” -teemaa esiintyi molempia kappaletta.

3.4.2 Kalkunvuori

Kalkunvuoren alueen vastauksia oli yhteenlaskettuna 18 kappaletta ja teemoja 19 kappaletta. Eniten esiintyviä teemoja oli ”metsiä tulee hoitaa” (neljä kappaletta), ”metsien luonnonmukainen/ maltillinen hoito” (neljä kappaletta) sekä ”reittejä ja virkistyskäytön palveluita tulee kehittää” (kolme kappaletta).

Kommentteja tuli siitä, että tiheimpiä kohtia saisi harventaa enemmän ja pusikot ovat vaikeakulkuisia. Luonnonmukaisuusteeman kommentteja olivat, että on huoli luonnontilaisuudesta, puistometsät eivät ole hyviä ja toivottaisiin metsien kestäväää käyttöä. Alueen metsänkäyttelyhistoria nousi muutamassa kommentissa esiin ja niissä sanottiin harvennusten laskeneen alueen viihtyvyyttä.

Muutama ihminen toivoi penkkejä lisää reittien varteen ja yksi nuotiopaikka Mustasaareen, koska tällä hetkellä sinne tehdään nuotioita ilman lupaa. Vastauksissa pyydettiin, että kaatuvat puut poistettaisiin reittien varsilta ja yhdessä todettiin, ettei vastaaja edes tiedä, mihin puunkaatumiset pitäisi ilmoittaa. Tämä oli yksi harvoista vastauksista, joka liittyi tarkastelusta pois jätettyyn ”tiedottamista tulee parantaa”-teemaan.

Huolta vastaajissa aiheutti myös se, että ”metsää nyherretään joka suunnasta” (Tampereen kaupunki, 2019). Vastauksissa vedottiin siihen, että pienet lähellä olevat metsäsaarekkeet ovat elintärkeitä ja metsien tulee säilyä henkireikänä asukkaille.

3.4.3 Kauppi

Kaupin alueen vastauksia oli yhteensä 65 kappaletta ja teemoja löytyi 72 kappaletta. Eniten esiintyvä teema oli ”metsien luonnonmukainen/ maltillinen hoito”, jota löytyi 13 kappaletta. Paljon vastauksia oli siitä, että toivottaisiin tehtävän vain välttämättömät hoitotoimenpiteet turvallisuuden ja kulkuväylien ylläpitämiseksi. Metsien haluttaisiin olevan luonnontilaisen kaltaisia.

Seuraavaksi eniten esiintyi teema ”reittejä ja muita virkistyskäytön palveluita tulee kehittää” (12 kappaletta). Vastauksissa toistui huomio, että talviliikuntamahdollisuudet ovat kävelijöille huonoja ja reittejä haluttaisiin lisää. Myös valaistusta ja penkkejä toivottiin lisää sekä hiekoitukseen parannusta.

Kolmas enemmän esiintynyt teema oli ”metsiin ei saa rakentaa” (11 kappaletta). Metsän haluttiin pysyvän metsänä eikä sitä saisi kaavoittaa. Vas-

taajilla oli huoli, että metsiä hakataan kestävämmästä ja metsiin rakennetaan liikaa. Lähimetsien haluttiin pysyvän samanlaisina ja samankokoisina.

Muita huomioita oli esimerkiksi se, että Kauppiin ei saa rakentaa, eikä golfkenttää laajentaa (seitsemän kappaletta), roskaaminen on ongelma ja roskiksia toivottiin lisää (kuusi kappaletta) ja virkistysmetsät ovat tärkeitä (kuusi kappaletta). Metsän haluttiin pysyvän virkistysalueena, jossa voi ulkoilla.

Muutamia kommentteja oli luonnon monimuotoisuudesta ja metsän terveydestä. Lisäksi mainittiin, että reittien varsia voisi tehdä leveämmiksi, jotta neulaset eivät roskaisi hiihtolatuja. Myös helposti saavutettavia luontoreittejä lähelle keskustaa toivottiin yksittäisissä vastauksissa.

3.4.4 Leinola

Leinolan alueen vastauksia oli yhteensä 50 kappaletta ja löytyneitä teemoja 55 kappaletta. Eniten esiintyneet teemat olivat ”metsiin ei saa rakentaa” ja ”reittejä ja muita virkistyskäytön palveluita tulee kehittää” (molempia 11 kappaletta). Leinolan metsien tahdottiin säilyvän ja metsiä haluttiin myös asunalueiden keskelle. Eräs vastaus oli: ”Virkistysalueita ei saisi hakata, virkistysarvot ovat taloudellista arvoa tärkeämpiä” (Tampereen kaupunki, 2019). Virkistyskäytön osalta alueelle toivottiin lisää polkupyöräreittejä, kävelyreittejä ja penkkejä.

Vastauksissa oli myös risteäviä kommentteja. Osassa vastauksissa toivottiin lisää luonnonvaraisia metsiä, mutta samalla toivottiin myös enemmän metsien hoitoa. Yksittäisiä toiveita oli esimerkiksi siitä, että Mannerheiminkallion metsiä voisi harventaa ja Halimasjärvelle voisi tehdä grillikatoksen.

Metsänkäsittelyhistoria tuli ilmi yhdessä vastauksessa, jossa todettiin harvennusten onnistuneen hyvin. Monissa vastauksissa sanottiin, että metsän haluttaisiin pysyvän samannäköisenä kuin nyt. Leinolan alueella oli eniten vastauksia siitä, että metsiä ei saisi hakata ollenkaan eikä avohakkuita saisi tehdä (yhteensä kuusi kappaletta). Muilla alueilla kommentit olivat vain yksittäisiä. Huomioitavaa tässä on kuitenkin se, ettei alueella ole tehty hakkuita viime aikoina (Tuominen, 2019). Mahdollinen selitys voisi olla se, että haastateltavat liikkuvat myös muidenkin alueiden metsissä. Tällöin he voivat vastustaa hakkuita muilla alueilla tehtyjen hakkuiden takia. Myös haastattelijalla on voinut olla vaikutusta vastauksiin.

3.4.5 Niihama

Niihaman alueen vastauksia oli yhteensä 35 kappaletta ja teemoja löytyi 50 kappaletta. Eniten esiintyi teemaa ”metsiin ei saa rakentaa” (kahdek-

san kappaletta). Vastaukset olivat samantyyliisiä kuin aiemmissa kohdissa, joissa pelätään asutuksen laajenevan metsiin. Teema ”Kauppiin ei saa rakentaa” toistui vastauksissa viisi kertaa.

Virkistysmetsät koettiin tärkeiksi (kuusi huomiota). Vastauksissa sanottiin muun muassa, että Tampereen rikkaus on ehdottomasti lähellä kaupunkia sijaitseva Niihaman metsäalue. Toisessa vastauksessa moitittiin taas sitä, kun julkisella liikenteellä ei pääse luontoalueille ja niitä tulisi olla enemmän. Vastauksissa toivottiin enemmän mainontaa Tampereen luontokohteista ja verrattiin Helsingissä käytössä olevaan sovellukseen. Lisäksi toivottiin, että metsään järjestettäisiin helppo pääsy ja nuotiopaikkoja olisi Niihaman tapaan bussimatkan päässä.

”Metsien luonnonmukainen/ maltillinen hoito” sekä ”metsiä tulee hoitaa” -teemat esiintyivät molemmat viisi kertaa. Vastauksia toivottiin metsien maltillisia harvennuksia, pahimpien risukkojen raivaamia sekä lisää valoisuutta metsiin. Lisäksi haluttiin, että metsät ovat mahdollisimman luonnontilaisia. Tähän liittyen lahopuuta toivottiin jätettävän enemmän metsiin.

3.4.6 Peltolammi

Peltolammin alueen vastauksia oli yhteensä 16 kappaletta ja teemoja löytyi 20 kappaletta. Eniten löytyvä teema oli tutusti ”metsiin ei saa rakentaa” (seitsemän kappaletta).

Muita kommentteja tuli roskaamiseen ja metsien luonnontilaisuuteen liittyen. Vastauksissa toivottiin metsien säilyvän mahdollisimman luonnontilaisena ja siihen liittyen toivottiin esimerkiksi vanhoja puita tikoille. Lisäksi vastauksissa oli toiveita kuivuneiden ja kaatuneiden puiden korjaamisesta maastosta.

3.4.7 Reuharinniemi

Reuharinniemen alueen vastauksia oli yhteensä 36 kappaletta ja löytyneitä teemoja 38 kappaletta. Eniten esiintyneet teemat olivat ”metsiä tulee hoitaa” ja ”metsiin ei saa rakentaa” (molempia kahdeksan kappaletta). Näihin liittyviä kommentteja oli, että tiheikköä ja pienpuustoa pitäisi raivata, jolloin tulisi lisää valoa ja olisi helpompi liikkua. Tonttien vierimetsien hoitoa sekä säännöllistä ”risusavottaa” toivottiin myös vastauksissa. Vastauksien perusteella Reuharinniemen alueella tuntuisi olevan eniten metsänhoitotarpeita, koska niin moni vastaaja nosti esiin risukot ja pusi-koitumisen. Syynä voi olla se, että alueen metsiä on hoidettu puistomaisemmin ja asukkaat ovat tottuneet tehokkaampaan metsänhoitoon (Tuominen, 2019).

Kaatuneista puista ja hakkuutähteistä muistutettiin vastauksissa monessa kohtaa (viisi huomiota). Penkkejä haluttiin tällekin alueelle lisää. Yksittäisiä kommentteja oli muun muassa siitä, että rantavyöhykkeelle voisi tehdä avonaisemman näköalan.

Monimuotoisuutta korostettiin myös vastauksissa. Esimerkiksi linnuille toivottiin tiheikköjä metsiin. Pyörätuolilla kulkevalta vastaajalta tuli palaute, että arvostaa metsän leveitä polkuja, eikä niitä saisi vähentää. Muutamissa vastauksissa kerrottiin olevan tyytyväisiä nykytilaan, eikä haluttaisi mitään muutosta.

3.4.8 Suolijärvi

Suolijärven alueen vastauksia oli yhteensä 40 kappaletta ja löytyneitä teemoja 33 kappaletta. Eniten esiintyvät teemat olivat ”metsiin ei saa rakentaa” ja ”reittejä ja muita virkistyskäytön palveluita tulee kehittää” (molempia kahdeksan kappaletta). Jälkimmäiseen teemoista tulleita kommentteja oli esimerkiksi, että rannan virkistyskäytön rakenteita tulisi huoltaa, valaistukseen tulisi kiinnittää huomiota ja latujen varsilta voisi poistaa isompia puita.

Vastauksissa nousi esiin myös toiveet, että maastopyöräilijöiden annettaisiin osallistua reittien suunnitteluun ja metsään järjestettäisiin ohjattuja retkiä. Vastauksissa muistutettiin myös siitä, kun uusia alueita rakennetaan ja polkuja jää asutuksen alle, täytyisi sitä mukaa myös suunnitella uusia polkuja. Tästä esimerkkinä mainittiin Hervantajärvellä oleva luontopolkukyltti, vaikka polkua ei enää ole.

Suolijärven alueella esiintyi enemmän ”metsiä tulee hoitaa” -teemaa verrattuna luonnonmukaisuusteemaan. Vastauksissa pyydettiin rohkeampaa metsien hoitoa ja todettiin, että paikoin on raivaustarvetta (esimerkiksi Hervannassa). Lisäksi esiintyi toive, että huonokuntoiset puut poistettaisiin ja reiteille avattaisiin lisää näkymiä.

Muita yksittäisiä kommentteja olivat muun muassa, että Hupakankorpi täytyy suojella, hiekoituksen siivouksen tulisi nopeutua ja roskaisuuteen pitäisi puuttua.

Suolijärvellä oli vastausten perusteella eniten tyytyväisiä asukkaita. Vastauksissa annettiin kiitosta siitä, että metsät ovat hyvin hoidettuja ja ulkoilureittejä on kunnostettu. Lisäksi kiitettiin myös siitä, että palautteet on otettu huomioon ja kyselyn sanottiin olevan hyvä idea. Metsänkäsittelyhistoria näkyi tällä alueella ihmisten positiivisen palautteen kautta.

4 KARTTAKYSELY

Karttakysely on Tampereen kaupungin verkossa toteuttama kysely, jolla kerättiin tietoa kaupungin metsien käytöstä, ulkoilijoiden kokemuksia metsien hoidosta sekä heidän toiveitaan ja huoliaan liittyen metsiin. Kysely toteutettiin keväällä 2019 ja kyselyyn pystyi vastaamaan 24.4–19.5. Kyselystä tiedotettiin usein eri keinoin, jotta se tavoittaisi mahdollisimman suuren vastaajajoukon ja edustaisi siten paremmin asukkaiden mielipiteitä. Tiedotuskeinoja olivat esimerkiksi kaupungin nettisivut, julisteet ulkoilualueilla, sosiaalinen media ja lehti-ilmoitus. Karttakysely keräsi vastauksia 583:lta eri vastaajalta. Kyselyn toteuttajana oli Ramboll Finland Oy. Aikaisemmin esitellyt maastohaastattelut toteutettiin karttakyselyn kanssa samaan aikaan. (Ramboll Finland Oy, 2019)

4.1 Kyselyaineistojen esittely

Karttakyselyssä selvitettiin vastaajista perustietoina ikä sekä postinumeralue, jolla he asuvat. Kyselyn varsinaiset kysymykset koostuivat kahden tyyppisistä kysymyksistä. Suurin osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä, joissa vastaaja valitsi itseään kuvaavat vaihtoehdot. Näiden lisäksi kyselyssä oli avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat saivat vastata omin sanoin. (Tampereen kaupunki, 2019)

Vastaajien perustietojen ja kyselyn monivalintakysymyksiä vastauksien osalta analysoinnista ja tulosten esittelystä vastasi Ramboll Finland Oy. Kysymyksissä selvitettiin, kuinka usein vastaajat käyttävät metsiä virkistytymiseen ja miten he saapuvat metsiin. Vastausvaihtoehtoina metsien käyttämiseen olivat: päivittäin, viikoittain, kuukausittain tai muutaman kerran vuodessa. Metsään saapumisen vaihtoehdot olivat: jalkaisin, polkupyörällä, autolla ja julkisella kulkuvälineellä. Vastaajat valitsit näistä itseään parhaiten kuvaavan vaihtoehdon. (Tampereen kaupunki, 2019)

Lisäksi monivalintakysymyksillä selvitettiin, mitä vastaajat tekevät metsässä. Metsässä tekemiseen oli annettu vaihtoehtoisiksi yleisimpiä metsässä tehtäviä harrasteita, joita olivat esimerkiksi ulkoilu, hiihto tai marjatus/sienestys. Näissä kohdissa vastaajia pyydettiin valitsemaan aktiviteetit, joita he tekevät metsässä sekä merkitsemään kartalle alueet, joilla kyseistä aktiviteettia tekevät. (Tampereen kaupunki, 2019)

Analysoitavat avoimet kysymykset ovat esitelty tarkemmin seuraavissa luvuissa. Karttamerkkikysymyksistä erityisen tärkeitä paikkoja koskeva kysymys jätettiin työssä kuitenkin kokonaan analysoimatta. Syynä tähän oli, että vastauksista ei löytynyt lähes ollenkaan vastauksien analysoinnissa käytettyjä teemoja. Sen sijaan vastaajat kuvailivat vastauksissa usein kohteita ja asioita, jotka ovat heille itselleen tärkeitä. Tämän takia kysymyksen vastaukset eivät palvelleet opinnäytetyön tavoitteita. (Tampereen kaupunki, 2019)

4.2 Kyselyaineistojen avoimien vastausten analysointi

Opinnäytetyössä Tampereen kaupungin netissä toteuttaman kartta-kyselyn analysoinnissa keskitytään pelkästään sen avoimien kysymysten vastauksiin. Näissä kysymyksissä vastaajat ovat saaneet kertoa omin sanoin näkemyksiään kaupungin metsistä. Muiden vastausten osalta analysoinnin ja raportoinnin on suorittanut Ramboll Finland Oy. Avoimien kysymysten vastauksia analysoitiin neljästä eri kysymyksestä. Kysymyksistä kaksi oli yleisesti Tampereen kaupungin metsiä koskevia. Toiset kaksi kysymystä oli paikkaan sidottuja kysymyksiä, joissa vastaaja merkkasi karttaan tietyn paikan, jota vastaus koski. Näistä paikkaan sidotuista avoimista vastauksista Ramboll Finland Oy on tehnyt suppeamman analysoinnin, jossa selvitetään vastausten sijainnit sekä yleisimpiä esiin nousseita asioita. (Ramboll Finland Oy, 2019)

4.2.1 Yleisesti metsiä koskevat kysymykset

Yleisesti Tampereen kaupungin metsiä koskevat kysymykset olivat ”Mil-laiset asiat vaikuttavat viihtymiseesi metsässä? Jos saisit vapaasti päättää, mitä asioita kehittäisit, muuttaisit tai lisääisit?” ja ”Mitä jäi kertomatta? Jaa tässä vapaasti kaupungin metsiin liittyvää muuta palautetta.” (Tampereen kaupunki, 2019). Tavoitteena oli vastauksia analysoimalla luokitella ne tiettyihin teemoihin ja selvittää näin kuinka eri asiat nousivat vastauksissa esiin. Teemojen valinta tehtiin yhdessä työn tilaajan kanssa, jolloin ne vastaavat hyvin tilaajan käyttötarkoituksia. Teemoja oli yhteensä 15 kappaletta ja niitä olivat esimerkiksi: luonnonsuojelua pitää lisätä, roskaaminen on ongelma ja metsiin ei saa rakentaa.

Vastausten analysoinnissa yhdestä vastauksesta saattoi löytyä useampia teemoja. Esiintyi myös tilanteita, joissa vastauksesta ei löytynyt yhtään työhön valikoitunutta teemaa. Näissä tilanteissa yleensä vastattiin joko täysin ohi aiheesta tai vastaus oli niin monitulkintainen, ettei sitä voitu analysoida. Vastausten analysoinnissa huomioitiin myös, että sama vastaaja oli vastannut yleensä molempiin kysymyksiin ja sama teema saattoi esiintyä molemmissa vastauksissa. Tällaisissa tilanteissa jälkimmäisestä vastauksesta jätettiin huomioimatta jo kertaalleen esiintynyt teema. Syy tähän oli, että molempia vastausten tuloksia tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena ja tällöin kahteen kertaan esiintyvät saman vastaajan teemat vääristäisivät lopputulosta.

Teemojen lisäksi analysoinnissa kerättiin eri teemoihin liittyviä huomioita, eli vastauksissa usein esiintyneitä asioita ja aiheita. Myös hyvin kuvaavia vastauksia kerättiin ylös tulokset osiota varten. Lisäksi vastausten analysoinnissa kiinnitettiin huomiota teemoihin, jotka eivät vastauksissa esiintyneet tai esiintyvät vain yksittäisinä mainintoina. Teemat, niiden määrät sekä teemoista tehdyt huomiot esitellään tulokset osiossa.

4.2.2 Karttamerkkikysymykset

Analysoitavista karttamerkkejä hyödyntävistä kysymyksistä ensimmäinen oli: ”Tässä paikassa tunnen huolta luonnosta” (Tampereen kaupunki, 2019). Siinä pyydettiin karttaan merkitsemisen lisäksi kertomaan muutamalla sanalla miksi tuntee huolta luonnosta. Toinen kysymys oli: ”Tämä paikka edellyttää toimenpiteitä” (Tampereen kaupunki, 2019). Siinä pyydettiin karttaan merkitsemisen lisäksi kertomaan muutamalla sanalla millaisia toimenpiteitä paikka edellyttää. Näiden kysymysten analysoinnissa hyödynnettiin samoja teemoja kuin yleisesti metsiä koskevissa kysymyksissä. (Tampereen kaupunki, 2019)

Vastauksien analysoinnissa selvitettiin niistä löytyvät teemat sekä vastauksien sijainti kartalla. Samoin näissä kysymyksissä yhdestä vastauksesta saattoi löytyä useita teemoja tai niitä ei löytynyt välttämättä yhtään. Analysoinnissa kerättiin teemojen lisäksi niihin liittyviä huomioita. Myös vastauksissa erityisesti korostuneet alueet selvitettiin. Vastaukset, joiden karttamerkintä meni Tampereen kaupungin rajojen ulkopuolelle, jätettiin huomioimatta analysoinnissa. Karttamerkkien osalta molempien kysymysten vastaukset esitetään omina tuloksinaan.

4.3 Tulosten esittely: karttakysely

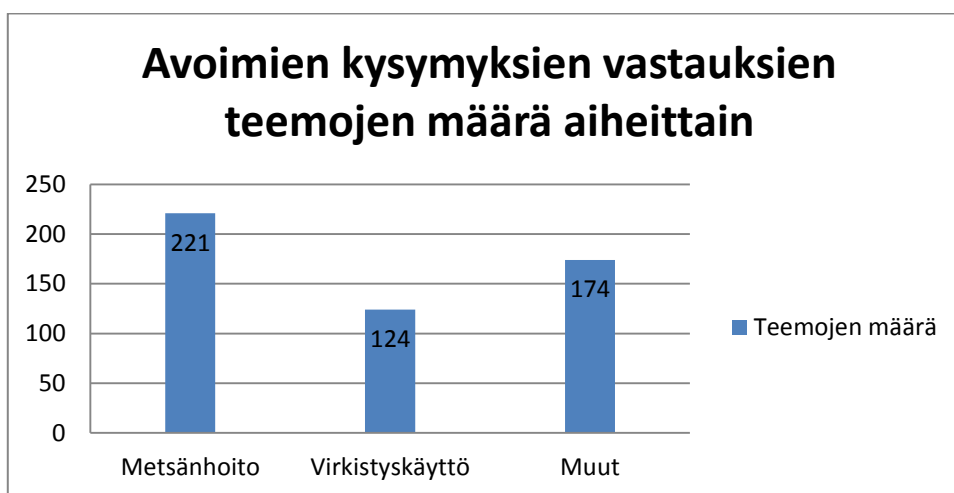
Karttakyselyn tulokset esitellään kahdessa erillisessä osiossa, koska ne eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Syy tähän on, että toiset kysymykset käsittelevät koko Tamperetta ja toiset vain pieniä alueita kaupungista. Ensimmäinen osio käsittelee yleisesti Tamperetta koskevien kysymyksiä vastauksien analysoinnin tulokset ja toinen karttamerkkejä hyödyntävien kysymyksiä vastauksien analysoinnin tulokset. Tulosten esittely erillisinä kokonaisuuksina oli myös työn tilaajan toive.

Tuloksissa vastausten analysoinnissa käytetyt teemat ovat jaettu kolmen eri aihealueen alle, jolloin tuloksien tarkastelu sekä teemojen esittely on helpompaa. Nämä aihealueet ovat metsänhoito, virkistyskäyttö ja muut teemat. Metsänhoidon teemat liittyvät suoraan metsien hoitamiseen ja niitä ovat: ei saa tehdä hakkuita lainkaan, ei saa tehdä avohakkuita, luonnonsuojelua pitää lisätä, kaatuneet puut ja hakkuutähteet tulee korjata maastosta, metsien luonnonmukainen/maltillinen hoito, metsiä tulee hoitaa sekä monimuotoisuuden turvaaminen on tärkeää.

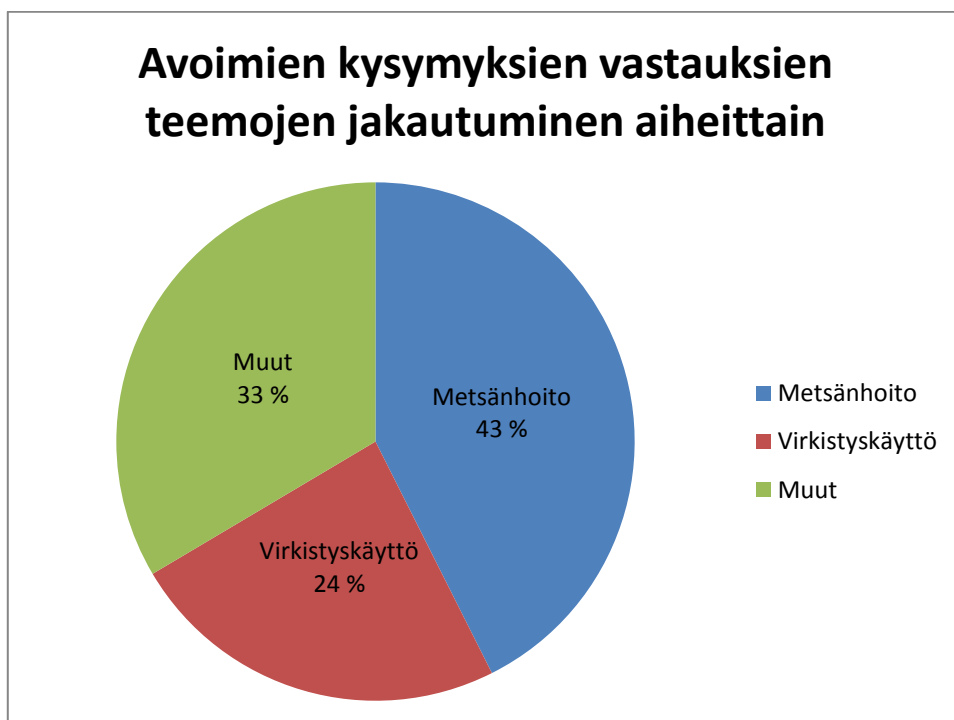
Virkistyskäytön teemat liittyvät metsien virkistyskäyttöön ja niitä ovat: roskaaminen on ongelma, reittejä ja virkistyspalveluita tulee parantaa sekä opastusta tulee parantaa. Muut teemat ovat kyselyssä muita vahvasti esiin nousseita teemoja. Niihin kuuluvat teemat ovat: metsiin ei saa rakentaa, Kauppiin ei saa rakentaa, kulkuyhteyksien kehittäminen/saavutettavuus, virkistysmetsät ovat tärkeitä sekä melusaaste on ongelma.

4.4 Tulosten esittely: yleisesti Tampereetta koskevat kysymykset

Kahden Tampereen kaupungin metsiä yleisesti koskevan kysymyksen vastausten analysoinnissa teemoja löydettiin yhteensä 517 kappaletta. Teemat jakautuivat aiheisiin siten, että niistä metsänhoitoon liittyi 221 kappaletta ja prosentuaalisesti niiden osuus oli 43 prosenttia. Virkistyskäyttöön löydetyistä teemoista liittyi 124 kappaletta ja niiden osuus oli 24 prosenttia. Muut kategoriat keräsi teemoja 174 kappaletta, mikä oli 33 prosenttia kaikista teemoista. (Kuvat 10 ja 11) Seuraavissa luvuissa teemojen prosenttiosuudet ovat aina osuuksia kyseisen aihealueen teemoista, eivätkä osuuksia kaikista teemoista.

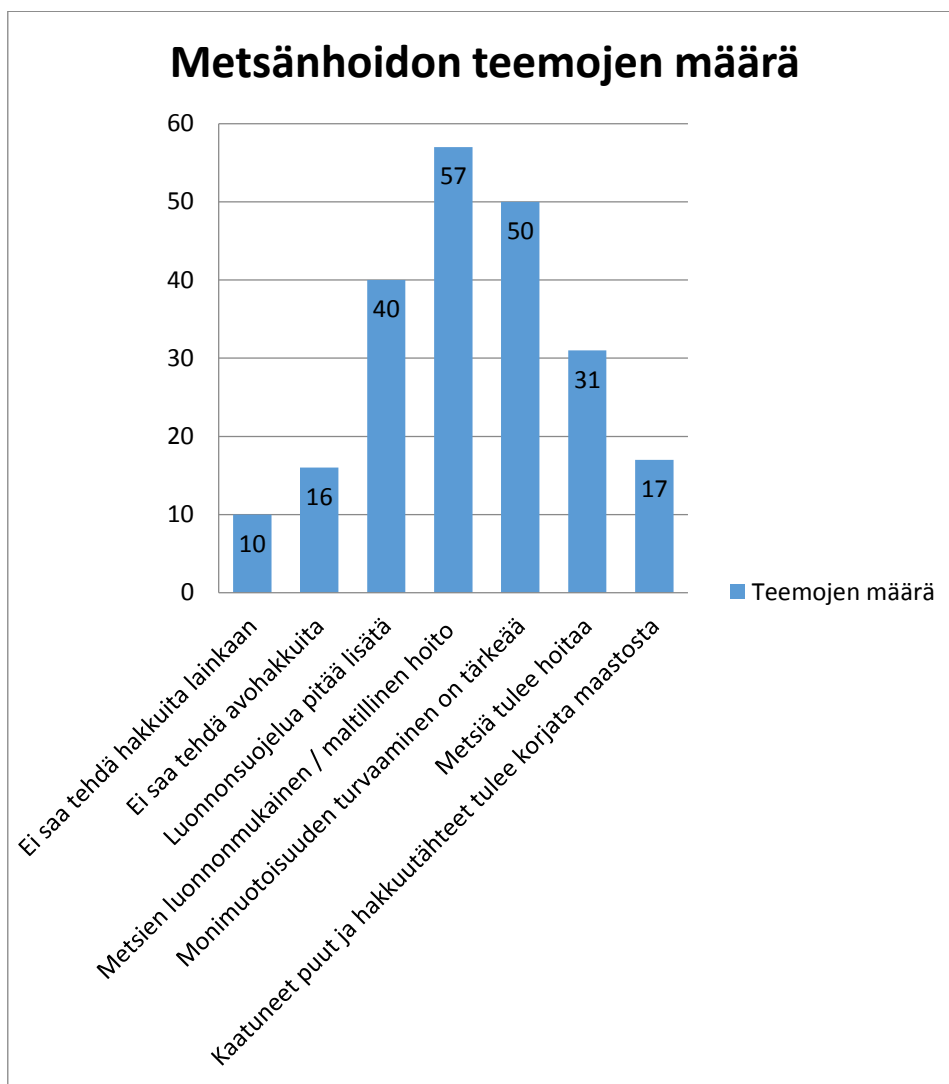
Kuva 10. Avoimien kysymyksien vastauksien teemojen määrä aiheittain.

Kuva 11. Avoimien kysymyksien vastauksien teemojen jakautuminen aiheittain.

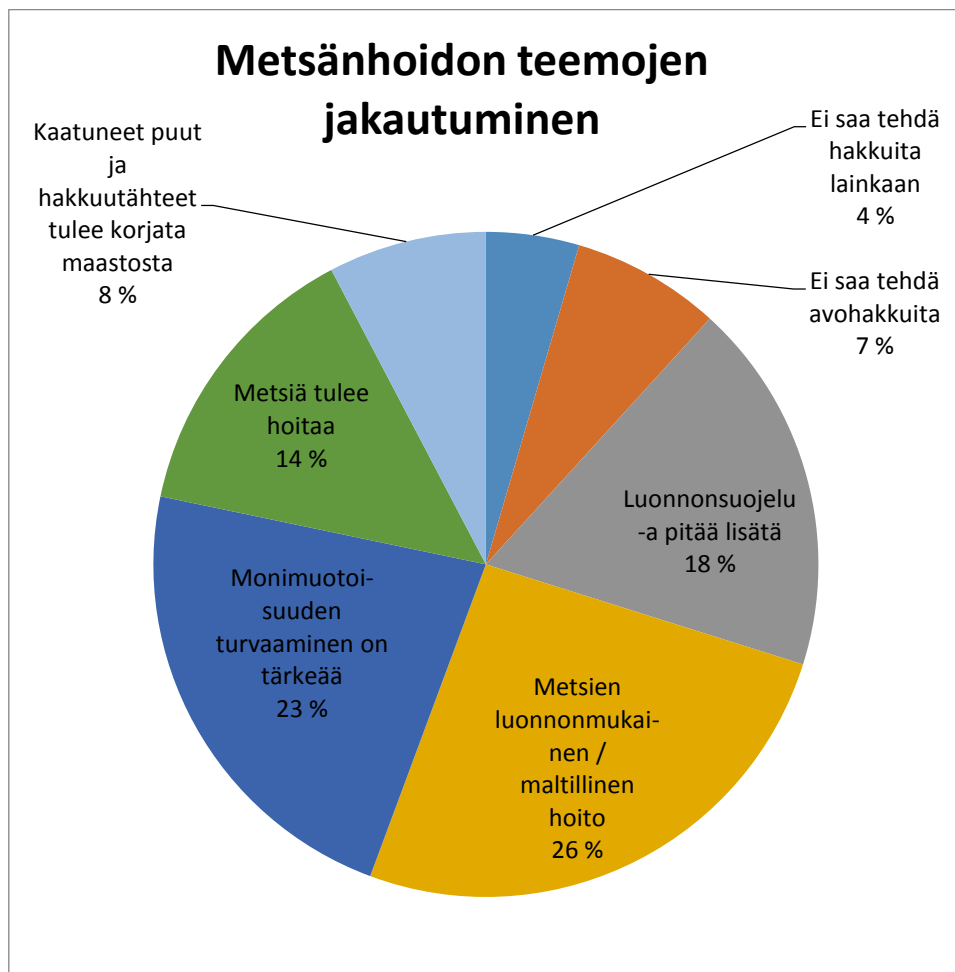
4.4.1 Metsänhoidon teemojen esittely ja jakautuminen

Metsänhoitoon liittyviä teemoja oli yhteensä seitsemän kappaletta. Näistä kaksi suurinta teemaa kattoivat lähes puolet aiheen teemoista. Kolme vähiten esiintynyttä teemaa jäivät kaikki alle kymmenen prosentin osuudelle. (Kuvat 12 ja 13, s. 27–28) Teemojen prosenttiosuudet ovat osuuksia metsänhoidon teemoista, eivätkä osuuksia kaikista teemoista. Teemat käydään lävitse niiden esiintyvyyden mukaan, eli eniten esiin nousseet teemat käsitellään ensimmäisinä.

Kuva 12. Metsänhoidon teemojen määrä.

Kuva 13. Metsänhoidon teemojen jakautuminen.

Metsien luonnonmukainen/maltillinen hoito nousi metsänhoidon teemoista eniten esiin. Sitä esiintyi 57 vastauksessa ja se kattoi 26 prosenttia metsänhoidon teemoista (Kuvat 12 ja 13, s. 27–28). Kaikista teemoista se olisi 11 prosenttia. Prosenttiosuuksia kaikista teemoista ei kuitenkaan käytetä työssä ja siksi niitä ei myöskään esitellä muiden teemojen osalta. Teemalla metsien luonnonmukainen/maltillinen hoito vastaajat toivoivat Tampereen kaupungin nykyistä metsien hoitoa luonnonmukaisempaa, lievempää ja vähäisempää hoitoa. Keinoina tähän nähtiin jatkuvan kasvatuksen lisääminen, harvennusten toteuttaminen lievempinä sekä turhina pidettyjen toimenpiteiden karsiminen, kuten pusikoiden raivaamisen sekä kaatuneiden puiden pois korjaamisen maastosta. Vastaajat kokivat luonnontilaisen tai sen kaltaisen metsän myös viihtyvämpänä ympäristönä kuin vahvasti hoidetun metsän. Eräs kuvaava vastaus teemaan oli: ”Metsää/luontoa pitäisi jättää ulkoilukäyttöön myös mahdollisimman luonnontilaisena, myös lähellä keskustaa” (Tampereen kaupunki, 2019).

Toiseksi eniten esiin teemoista nousi monimuotoisuuden turvaamisen tärkeys. Monimuotoisuudella tarkoitetaan tässä tapauksessa luonnon lajiston ja elinympäristöjen monipuolisuutta. Teemaa esiintyi 50 vastauksessa, mikä oli 23 prosenttia metsänhoidon teemoista. Monimuotoisuuden turvaamisessa vastaajat korostivat vähintään nykyisen monimuotoi-

suuden säilyttämistä ja mahdollisuuksien mukaan monimuotoisuuden lisäämistä metsissä nykyisestä erilaisin keinoin. Keinoina nousivat esiin vanhojen metsien säilyttäminen ja lisääminen, lahoppuuston lisääminen, puuston kerroksellisuus ja lajien vaihtelu, yksittäisten suurien puiden säästäminen sekä tiheikköjen säästäminen eläimille etenkin linnuille. Monimuotoisuutta uhkaavina asioina pidettiin liiallista metsänhoitoa, hakkuita ja metsiin rakentamista. Ratkaisuina monimuotoisuuden turvaamiseksi pidettiin metsien suojelun ja jatkuvan kasvatuksen lisäämistä. Monipuoliset ja monimuotoiset metsät koettiin myös viihdyttävänä ympäristöinä. Eräässä teemaa hyvin kuvaavassa vastaksessa todettiin: ”Metsän monimuotoisuutta voisi vaalia enemmän ja jättää vanhemmat puut rauhaan, joko kasvamaan tai lahoamaan muiden metsän käyttäjien hyödyksi” (Tampereen kaupunki, 2019).

Kolmanneksi eniten esiintyi teemaa ”luonnonsuojelua pitää lisätä”. Sitä esiintyi 40 vastauksessa, mikä oli 18 prosenttia aihealueen teemoista. Vastajaat tarkoittivat tällä, että metsien suojelua tulisi lisätä nykyisestä tasosta. Vastauksissa korostuivat erityisesti toiveet vanhojen koskemattomien metsien suojelusta. Lisäksi luonnontilaista metsänhoidon ulkopuolella olevaa metsää toivottiin enemmän. Luonnonsuojelu ja monimuotoisuuden turvaaminen liittyivät teemoina vahvasti toisiinsa, sillä luonnonsuojelu nähtiin usein keinona monimuotoisuuden turvaamiseen. Lisäksi luonnonsuojelu ja rakentamisen vastustaminen liittyivät toisiinsa, sillä luonnonsuojelu nähtiin keinona suojata metsä rakentamisen uhalta.

Metsiä tulee hoitaa -teemaa esiintyi 31 vastauksessa, mikä oli 14 prosenttia metsänhoidon teemoista. Tällä vastaajat tarkoittivat, että metsiä tulee hoitaa vähintään nykyisellä tasolla tai jopa enemmän. Toimenpiteinä erityisesti risukoiden raivaukset nousivat esiin. Puuston elinvoimaisuuden turvaaminen harvennuksin ja uudistaen nousi myös esiin ja tässä vastaajilla oli usein takana ajatus hiilinielujen turvaamisesta. Hoidettuja metsiä pidettiin lisäksi miellyttävänä ympäristöinä niiden valoisuuden ja helppokulkuisuuden takia. Eräs teemaan osuva vastaus oli: ”Kaupungin metsät voisivat olla kaiken kaikkiaan avoimimpia ja helppoja kulkea ja poikkeilla poluilta” (Tampereen kaupunki, 2019).

Kaatuneet puut ja hakkuutähteet tulee kerätä maastosta -teemaa esiintyi vastauksissa 17 kertaa, mikä oli kahdeksan prosenttia metsänhoidon teemoista. Osa vastaajista toivoi vain poluille kaatuneiden puiden korjaamista maastosta, mutta myös kaikkien kaatuneiden puiden korjaamista toivottiin. Lisäksi hakkuiden jälkeistä hakkuutähteiden keruuta toivottiin vastauksissa. Kaatuneiden puiden ja hakkuutähteiden nähtiin heikentävän metsän virkistysarvo, sillä ne vaikeuttavat metsässä liikkumista ja heikentävät liikkumisen turvallisuutta. Hakkuutähteitä pidettiin myös epäsiistin näköisinä.

Ei saa tehdä avohakkuita -teemaa esiintyi vastauksissa 16 kertaa ja se oli seitsemän prosenttia metsänhoidon teemoista. Vastajaat vastustivat

avohakkuita, koska niiden jälkeä pidettiin rumana ja haluttiin että metsät ovat luonnontilaisempia. Monissa vastauksissa ei kuitenkaan mainittu erityistä syytä, miksi avohakkuita ei saisi tehdä, vaan todettiin vain, ettei niitä toivota.

Vähiten vastauksissa esiintyi teemaa ”ei saa tehdä hakkuita lainkaan”. Sitä esiintyi vain kymmenen kertaa ja se oli neljä prosenttia metsänhoidon teemoista. Vastauksissa kannatettiin metsien hoitamattomuuteen siirtymistä, jolla pyritään luonnontilan tavoitteluun. Lisäksi vastaajat eivät nähneet tarvetta metsien hoidolle, vaan totesivat niiden pärjäävän hoitamattominakin. Molemmat hakkuita vastustavat teemat liittyivät usein myös monimuotoisuuden turvaamiseen.

4.4.2 Virkistyskäytön teemojen esittely ja jakautuminen

Metsien virkistyskäyttöön liittyviä teemoja oli yhteensä kolme kappaletta. Niistä teemaa ”reittejä ja muita virkistyskäytön palveluita tulee kehittää” esiintyi selkeästi eniten 58 kappaletta vastauksissa. Se oli 47 prosenttia virkistyskäytön teemoista. (Kuvat 14 ja 15, s. 30–31) Kehittämistarpeina vastaajat kokivat virkistyskäytön reittien ja retkeilyrakenteiden määrän lisäämisen, olemassa olevien reittien ja retkeilyrakenteiden ylläpidon parantamisen, eri käyttömuotojen yhteensovittamisen metsissä sekä esteettömyyden lisäämisen.

Kuva 14. Virkistyskäytön teemojen määrä.

Kuva 15. Virkistyskäytön teemojen jakautuminen.

Virkistyskäytön reittejä toivottiin lisää kaikille liikkimuodoille. Retkeilyrakenteiden lisäämisessä esiin nousivat erityisesti pitkospuut, nuotiopaikat, penkit, laavut, roskikset, vessat sekä valaistus. Ylläpidon parantamisella toivottiin sitä yleisesti, mutta esiin nousi mainintoja heikkokuntoisista poluista, lahonneista pitkospuista sekä kehitettävistä nuotiopaikoista. Eri metsän käyttömuotojen yhteensovittamisella toivottiin puolestaan, että metsät olisivat käytettävissä kaikille käyttäjille, eikä pelkästään yhdelle käyttäjäryhmälle. Tässä nousi esille usein hiihtäjien ja kävelijöiden välinen taistelu samoista ulkoilureiteistä talvisin. Eräs kyseistä teemaa hyvin kuvaava vastaus oli: ”Tampere tarvitsee esteettömiä reittejä ja muita kohteita luontoelämysten kokemiseen, lisää nuotiopaikkoja ja selkeä, helposti löydettävä info tällaisista kohteista” (Tampereen kaupunki, 2019).

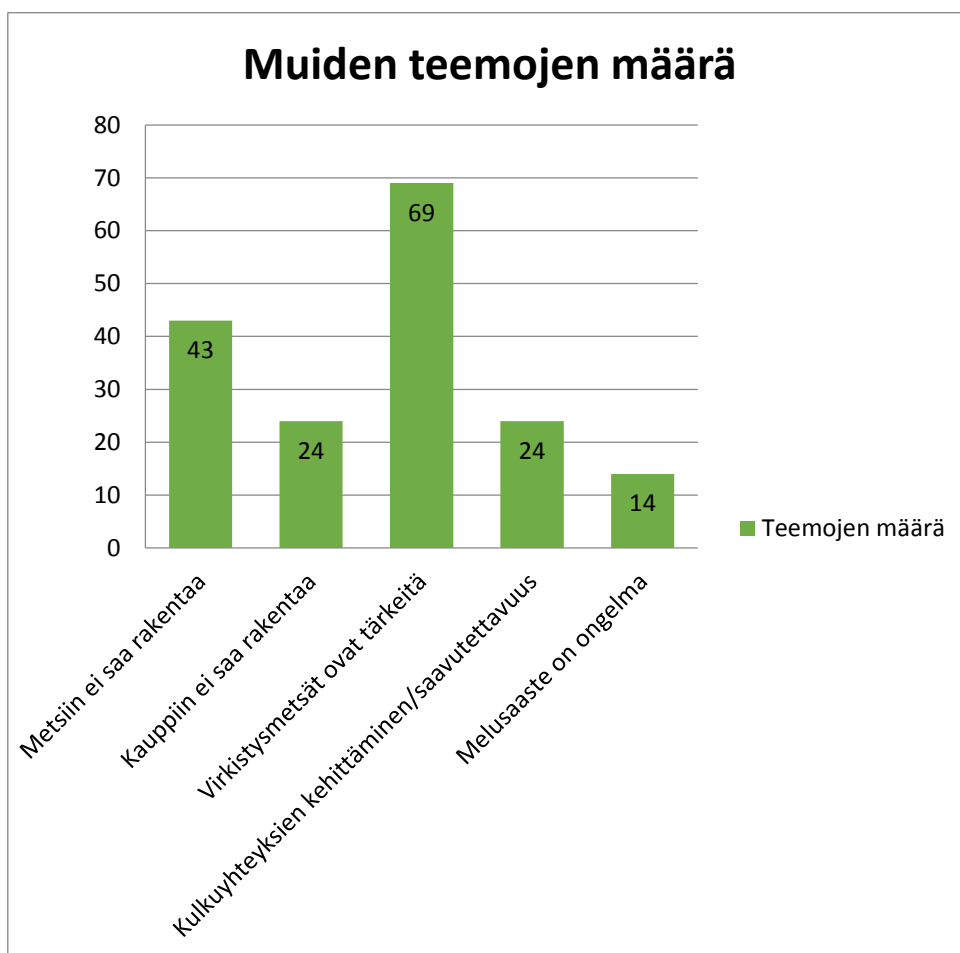
Roskaaminen on ongelma -teemaa esiintyi vastauksissa 41 kertaa, mikä oli 33 prosenttia virkistyskäytön teemoista (Kuvat 14 ja 15, s. 30–31). Vastajat näkivät roskaamisen ongelmana, koska se vähentää metsän virkistysarvoa. Vastauksissa todettiin usein, ettei viihdytä roskaisissa metsissä. Ratkaisuna roskaamiseen pidettiin roskapönttöjen määrän tuntuvaa lisäämistä sekä valistuksen lisäämistä roskaamisen haitoista. Osa vastaajista kertoi myös keräävänsä luonnosta roskia ja toivovansa järjestettyjä talloita roskien keräämiseen.

Vähiten virkistyskäytön teemoista esiintyi teemaa ”opastusta tulee parantaa”. Sitä esiintyi 25 vastauksessa ja se oli 20 prosenttia virkistyskäytön teemoista. Vastauksissa nousivat vahvasti esiin reittien merkinnät, opasteet ja kartat. Näitä toivottiin kokonaan uusille reiteille sekä niiden parantamista jo olevilla reiteillä. Vastauksissa merkintöjä toivottiin lisää, jotta polulla pysyminen olisi helpompaa ja opasteisiin toivottiin tietoa

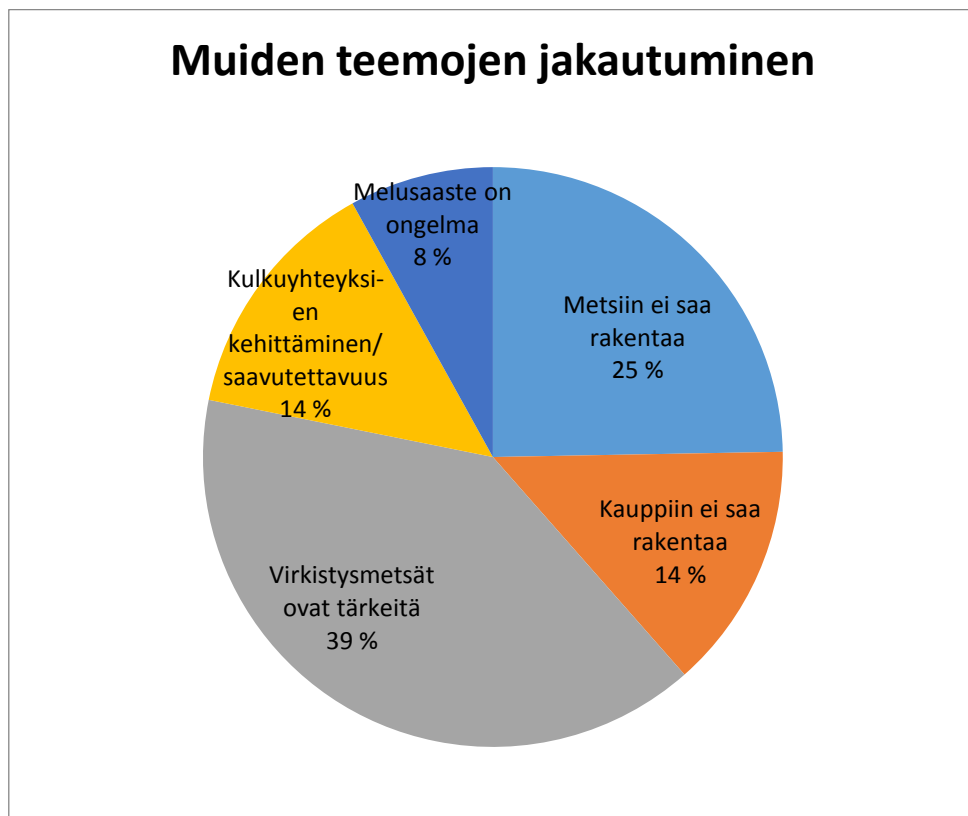
reittien pituuksista. Karttoja toivottiin kertomaan alueen reiteistä. Lisäksi luontoon toivottiin opastusta myös muusta kuin reiteistä, esimerkiksi erilaisista luontokohteista ja luonnossa liikkumisesta. Vastaajat toivoivat myös kovasti nettisivua, jossa olisi kootusti tietoa kaikista Tampereen ulkoilureiteistä kattavan informaation kanssa. Opastuksen parantamisella vastaajat kokivat, että voitaisiin lisätä ihmisten liikkumista luonnossa, kun epävarmatkin ulkoilijat uskaltautuisivat uusille reiteille.

4.4.3 Muiden teemojen esittely ja jakautuminen

Muita metsiin liittyneitä teemoja oli yhteensä viisi kappaletta. Muut teemat eivät liity minkään tietyn aihealueen alle, mutta niihin voidaan vaikuttaa metsien kaavoituksessa. Virkistysmetsät ovat tärkeitä, teema esiintyi eniten vastauksissa 69 maininnalla. Se oli 39 prosenttia muista teemoista. (Kuvat 16 ja 17, s. 32–33)

Kuva 16. Muiden teemojen määrä.

Kuva 17. Muiden teemojen jakautuminen.

Virkistymetsien tärkeys nousi vastauksissa esiin monin tavoin. Nykyisten metsien toivottiin säilyvän virkistyskäytössä ja metsiä sekä puita toivottiin mahdollisuuksien mukaan lisää. Metsät nähtiin tärkeinä luonnonläheisyyden kannalta ja pieniäkin metsäalueita pidettiin virkistyskäytön kannalta tärkeinä. Tämä korostui erityisesti kaupungin keskustan osalta. Vastaajat kokivat myös huolta metsien pilkkoutumisesta ja metsien toivottiin säilyvän yhtenäisinä kokonaisuuksina. Tässä yhteydessä vastauksissa mainittiin usein Kaupin metsät riittävän isona yhtenäisenä metsäalueena. Lisäksi virkistymetsiä pidettiin tärkeinä niiden hyvinvointivaikutuksien takia ja sellaisiksi vastauksissa mainittiin esimerkiksi rauhoittuminen ja terveysvaikutukset. Metsiä pidettiin myös tärkeänä osana kaupunkikuvaa ja sen toivottiin säilyvän jatkossakin vehreänä, sillä sitä pidettiin kaupungin vetovoimaa parantavana tekijänä. Vastauksissa nousi esiin, että metsä koetaan mieluisammaksi ympäristöksi kuin rakennettu ympäristö. Eräs teemaa hyvin kuvaava vastaus oli: ”Lähellä keskustaa olevien metsien ei tarvitse olla laajoja, mutta niistä on hyötyä ulkoilussa ja rauhoittumisessa” (Tampereen kaupunki, 2019).

Toiseksi eniten vastauksissa esiintyi teemaa ”metsiin ei saa rakentaa”. Sitä esiintyi 43 vastauksessa, mikä oli 25 prosenttia muista teemoista (Kuvat 16 ja 17, s. 32–33). Vastauksissa toivottiin nykyisten metsien säilyvän ja rakentamisen kohdistuvan muualle kuin metsiin, kuten pelloille ja joutomaille. Erityisesti keskustan sekä asuinalueiden metsien säilymistä pidettiin tärkeänä. Syynä tähän mainittiin, ettei metsiä saa enää lisää, jos niitä hävittää. Metsiin rakentamista vastustettiin myös, koska sen pelä-

tään lisäävän metsäalueiden pilkkoutumista. Yksi aihetta hyvin kuvaava vastaus oli: ”Lisäisin metsää sellaisenaan, mutta koska se ei ole mahdollista, en missään nimessä hävittäisi tai supistaisi mitään viheraluetta tai metsää. Kun se on kerran tuhottu, ei sitä saa milloinkaan takaisin” (Tampereen kaupunki, 2019).

Metsiin ei saa rakentaa -teemasta erilleen oli otettu teema ”Kauppiin ei saa rakentaa”. Tämä tehtiin, koska Kaupin metsät ovat suuri metsäalue kaupungin keskustan lähellä ja siksi erityisen tärkeitä kaupunkilaisille. Kyseistä teemaa esiintyi vastauksissa 24 kertaa ja se oli 14 prosenttia muista teemoista. Vastauksissa Kaupin metsien toivottiin säilyvän rakentamattomina, koska niitä pidettiin erittäin tärkeinä virkistysmetsinä. Vastauksissa todettiin usein, että Kauppiin on rakennettu jo tarpeeksi, eikä sinne haluta enempää rakennettua ympäristöä. Vastauksista nousi esiin myös vastustus mahdollista golf-kentän siirtämistä ja muita rakennushankkeita kohtaan, sillä se hävittäisi lisää Kaupin metsiä (Aamulehti, 2018). Hyvin aihetta kuvaava vastaus oli: ”Toivon, että Kaupin metsiä ei nakerreta enää yhtään, vaan jätetään se sellaisenaan metsän eliöille ja ihmisten tuleville sukupolville” (Tampereen kaupunki, 2019).

Kulkuyhteyksien kehittäminen/saavutettavuus -teema nousi esiin vastauksissa 24 kertaa, mikä oli 14 prosenttia muista teemoista. Kyseisellä teemalla tarkoitettiin kulkuyhteyksien kehittämistä metsiin sekä metsien saavutettavuuden parantamista. Vastauksissa metsien helppoa saavutettavuutta pidettiin tärkeänä ja toivottiin, että metsät ovat lähellä asukkaita. Lisäksi toivottiin julkisilla kulkuvälineillä metsiin pääsyn kehittämistä. Ratkaisuna mainittiin esimerkiksi bussilinjat, jotka veisivät ihmisiä metsiin.

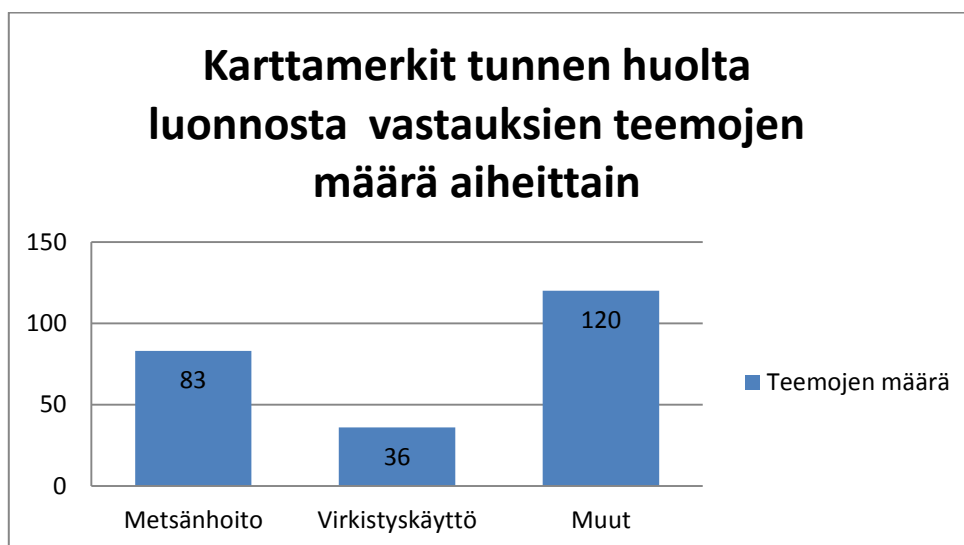
Vähiten vastauksia 14 kappaletta keräsi teema ”melusaaste on ongelma”. Se oli kahdeksan prosenttia muista teemoista. Kyseinen teema nousi tarkasteluun mukaan alkuperäisen suunnitelman ulkopuolelta, koska aiheeseen liittyviä vastauksia löytyi kuitenkin niin paljon. Vastauksina melusaasteen nähtiin ongelmalliseksi ja virkistysarvoa heikentäväksi tekijäksi, koska se häiritsee ja peittää luonnon omat äänet. Melusaasteen syyksi vastauksissa todettiin lähes aina liikenteen metsiin kantautuva melu. Ratkaisuna ongelmaan nähtiin metsäalueiden suurempi koko, jolloin äänet vaimenisivat paremmin.

4.5 Tulosten esittely: karttamerkkejä hyödyntävät kysymykset

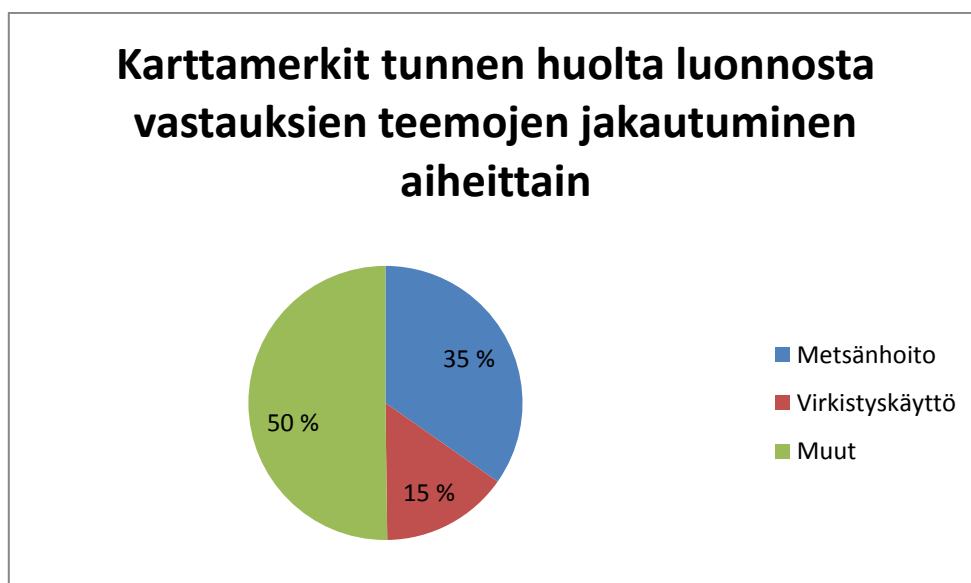
Karttamerkkejä hyödyntävistä kysymyksistä analysoitiin kahden eri kysymyksen vastauksista löytyneitä teemoja. Kysymykset, joihin asukkaat vastasivat, olivat: ”Tässä paikassa tunnen huolta luonnosta” ja ”Tämä paikka edellyttää toimenpiteitä” (Tampereen kaupunki, 2019). Molemmat kysymykset käsitellään omina kokonaisuuksinaan, koska vastauksissa korostuvat eri teemat ja alueet. Tulokset esitellään samalla tavalla kuin yleisesti Tamperetta koskevien kysymyksiä tulokset.

4.5.1 Tulosten esittely: karttamerkit tunnen huolta luonnosta

Tunnen huolta luonnosta -karttamerkkien vastauksien analysoinnissa teemoja löytyi yhteensä 239 kappaletta. Ne jakautuivat eri aihealueisiin siten, että eniten vastauksia keräsi muut teemat, yhteensä 120 kappaletta. Se oli 50 prosenttia vastauksien teemoista. Metsänhoidon teemat esiintyivät vastauksissa 83 kertaa, mikä oli 35 prosenttia vastauksien teemoista. Vähintään vastauksissa nousi esiin virkistyskäytön teemat ja ne esiintyivät vain 36 kertaa. Niiden osuus oli 15 prosenttia kaikista vastauksien teemoista. (Kuvat 18 ja 19) Seuraavissa luvuissa teemojen prosentiosuudet ovat aina osuuksia kyseisen aihealueen teemoista, eivätkä osuuksia kaikista teemoista.

Kuva 18. Karttamerkit tunnen huolta luonnosta vastauksien teemojen määrä aiheittain.

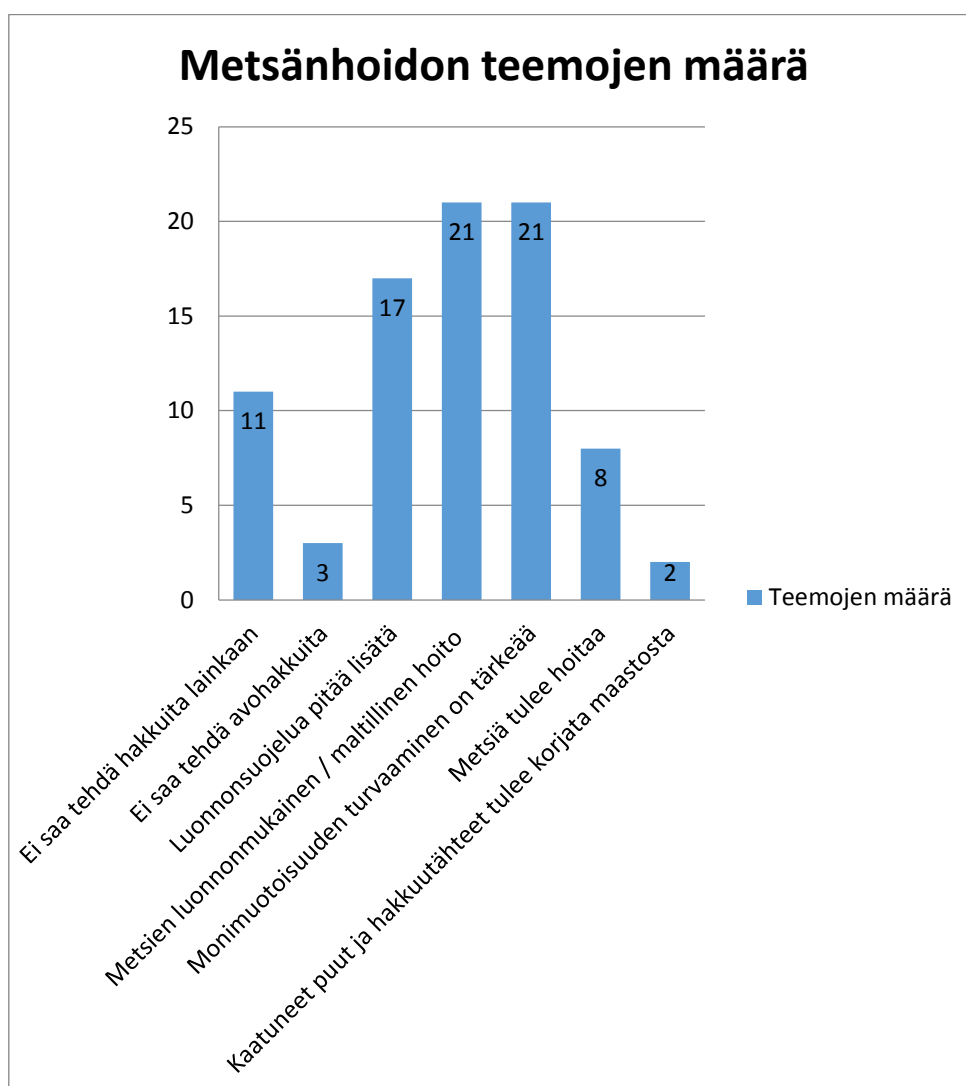

Kuva 19. Karttamerkit tunnen huolta luonnosta vastauksien teemojen jakautuminen aiheittain.

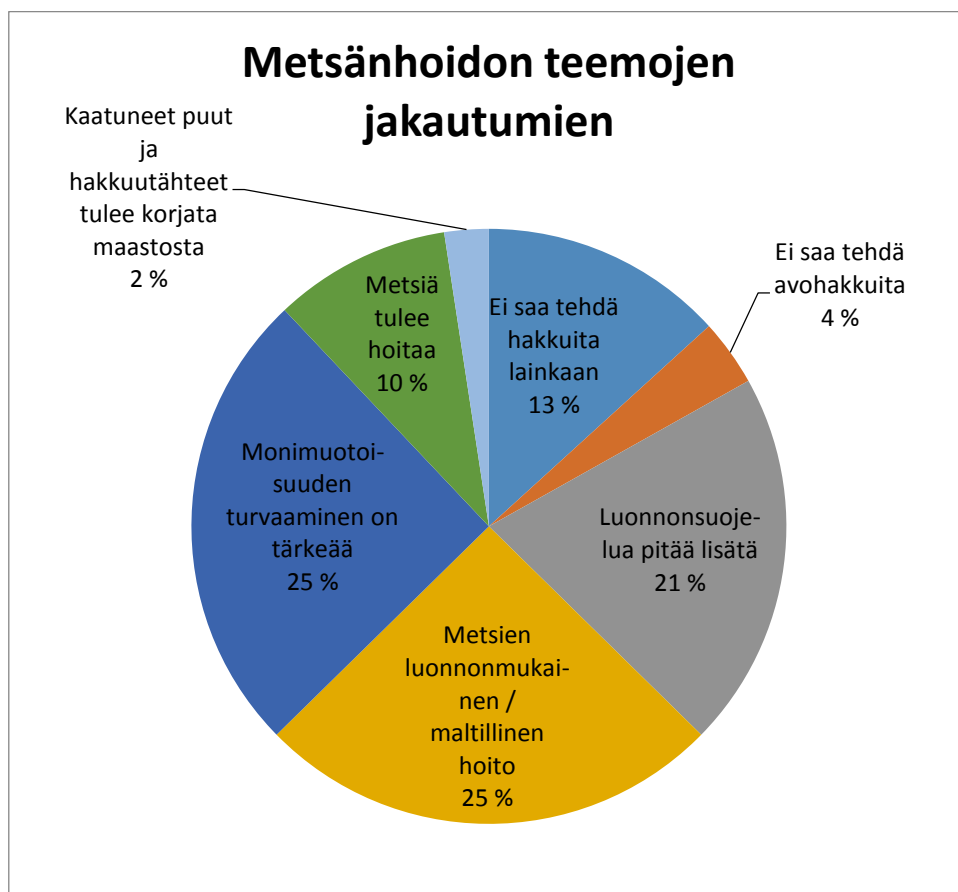

4.5.2 Metsänhoidon teemojen esittely ja jakautuminen

Metsänhoidon teemoista kaksi eniten vastauksissa esiintynyttä teemaa kattoivat puolet koko aiheen teemoista. Toinen näistä teemoista oli ”metsien luonnonmukainen/maltillinen hoito”, jota esiintyi 21 vastauksessa ja se oli 25 prosenttia metsänhoidon teemoista. (Kuvat 20 ja 21, s. 36–37) Vastauksissa toivottiin lievempiä toimenpiteitä metsiin, sillä kaupungin nykyisen metsänhoidon toimenpiteitä pidettiin liian rajuina. Esimerkkinä mainittiin liian voimakkaat harvennukset. Metsänhoidon jäljet koettiin vastaajien mukaan myös häiritsevinä ja tästä esimerkkinä mainittiin metsään vuosiksi jäävät kannot. Lisäksi voimakkaasti hoidettua metsää ei pidetty vastauksissa miellyttävänä ympäristönä.

Kuva 20. Metsänhoidon teemojen määrä (Karttamerkit tunnen huolta luonnosta).

Kuva 21. Metsänhoidon teemojen jakautuminen (Karttamerkit tunnen huolta luonnosta).

Metsien luonnonmukainen/maltillinen hoito -teeman vastauksissa alueena korostui erityisesti Kauppi–Niihaman metsät, joissa on tehty metsänhoidollisia toimenpiteitä aivan viimeaikoina (Tuominen, 2019). Teemaa esiintyi lisäksi yksittäisinä mainintoina ympäri kaupungin metsiä. Eräs teemaa hyvin kuvaava vastaus oli: ”Kaupista hakattu metsää keskeltä parhaita ulkoilumaastoja. Tuntuisi mukavammalta liikkua luonnontilaisemmassa metsässä” (Tampereen kaupunki, 2019).

Toinen paljon esiintyneistä teemoista oli ”monimuotoisuuden turvaaminen on tärkeää”. Sitä esiintyi myös 21 vastauksessa, mikä oli 25 prosenttia metsänhoidon teemoista (Kuvat 20 ja 21, s. 36–37). Vastaajat olivat yleisesti huolissaan monimuotoisuuden säilymisestä ja metsien hoidon koettiin vähentävän sitä. Monimuotoisuuden turvaaminen ja metsiin rakentamisen vastustaminen liittyivät monesti toisiinsa, sillä rakentaminen nähtiin uhkana monimuotoisuudelle. Alueellisesti vastaukset hajaantuivat ympäri kaupungin metsiä, mutta huoli lidesjärven monipuolisesta luonnosta ja linnustosta nousivat useissa vastauksissa esiin.

Luonnonsuojelua pitää lisätä -teemaa esiintyi 17 vastauksessa ja se oli 21 prosenttia metsänhoidon teemoista. Vastauksissa toivottiin suojeltua metsää nykyistä enemmän. Erityisesti koskemattomia luonnontilaisia metsiä toivottiin suojeltavan. Luonnonsuojelu ja rakentamisen vastusta-

minen liittyivät myös toisiinsa, sillä luonnonsuojelu nähtiin keinona suojata alue rakentamiselta. Vastauksissa erityisesti Kauppi–Niihaman metsiä toivottiin suojeltaviksi, mutta myös muita alueita esiintyi yksittäisinä mainintoina.

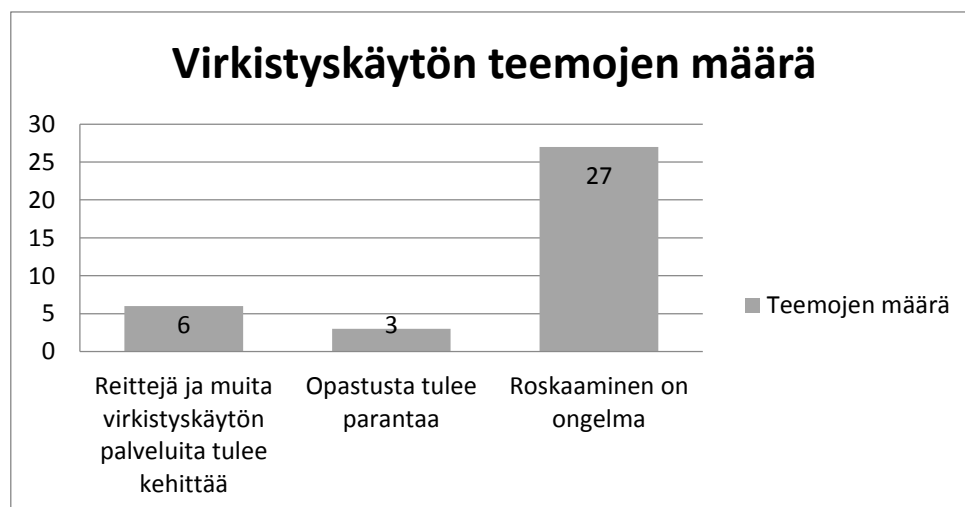
Teemaa ”ei saa tehdä hakkuita lainkaan” esiintyi 11 vastauksessa, mikä oli 13 prosenttia metsänhoidon teemoista. Vastauksissa metsänhoidon ja hakkuiden nähtiin heikentävän metsän virkistys- ja luontoarvoja. Mikään tietty alue ei korostunut vastauksissa.

Metsiä tulee hoitaa -teema nousi esiin kahdeksan kertaa vastauksissa ja se oli kymmenen prosenttia metsänhoidon teemoista. Vastaajat toivoivat metsien hoidon säilyvän vähintään nykyisellään tai, että sitä lisättäisiin. Erityisesti risukkojen raivaukset ja heikkokuntoisten metsien uudistamiset nousivat esiin vastauksissa.

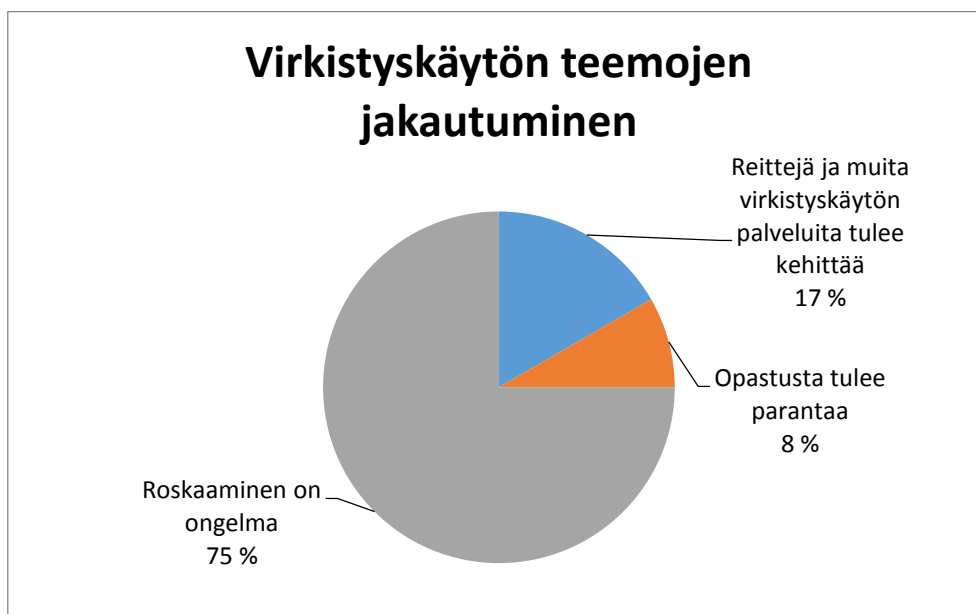
Ei saa tehdä avohakkuita -teemaa esiintyi kolmessa vastauksessa ja se oli neljä prosenttia metsänhoidon teemoista. Toinen vähän esiintynyt teema oli, ”kaatuneet puut ja hakkuutähteet tulee korjata maastosta”. Sitä esiintyi kahdessa vastauksessa ja se oli kaksi prosenttia metsänhoidon teemoista. Pienen vastausmäärän takia kyseistä teemoista ei ollut järkevää tehdä yleistyksiä eikä havaintoja.

4.5.3 Virkistyskäytön teemojen esittely ja jakautuminen

Virkistyskäytön teemoista selkeästi eniten vastauksissa korostui roskaaminen. Roskaaminen on ongelma -teemaa esiintyi 27 vastauksessa, mikä oli 75 prosenttia virkistyskäytön teemoista (Kuvat 22 ja 23, s. 38–39). Vastauksissa metsien roskaisuuden koettiin vähentävän metsien virkistysarvoa. Ratkaisuna roskaamiseen nähtiin roskiksien lisääminen ulkoilureiteille. Roskaaminen ei korostunut millään tietyllä alueella erityisesti.

Kuva 22. Virkistyskäytön teemojen määrä (Karttamerkit tunnen huolta luonnosta).

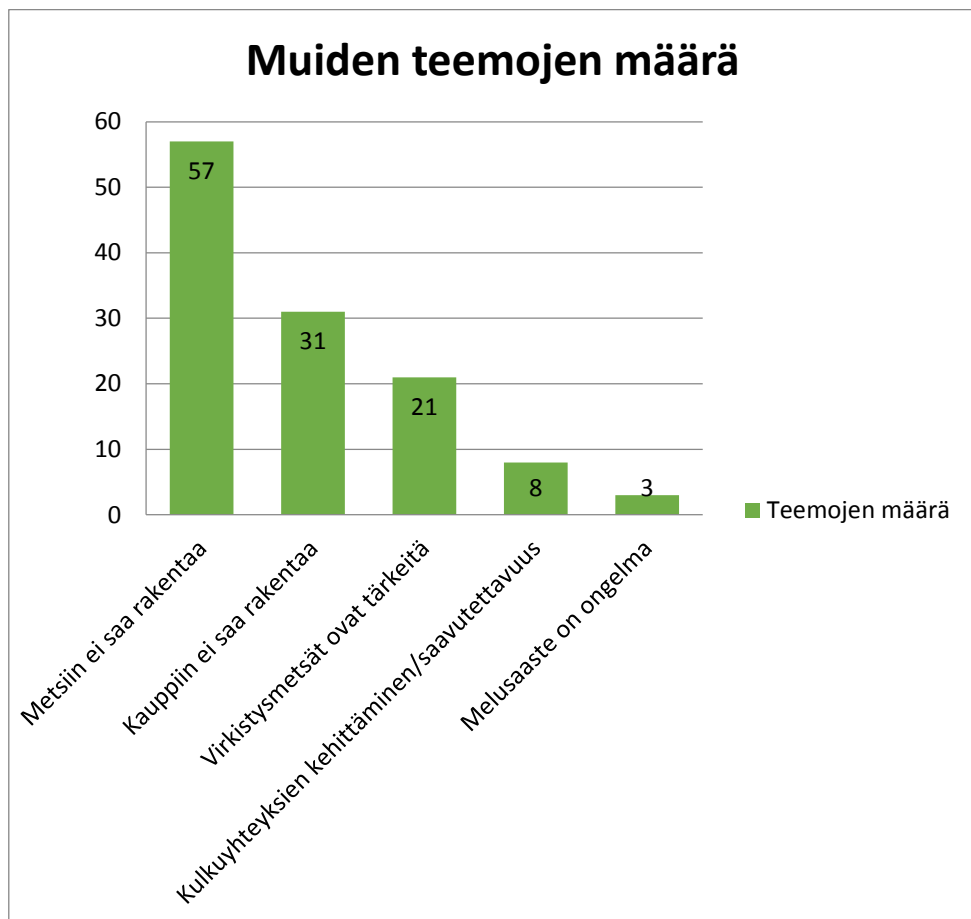

Kuva 23. Virkistyskäytön teemojen jakautuminen (Karttamerkit tunnen huolta luonnosta).

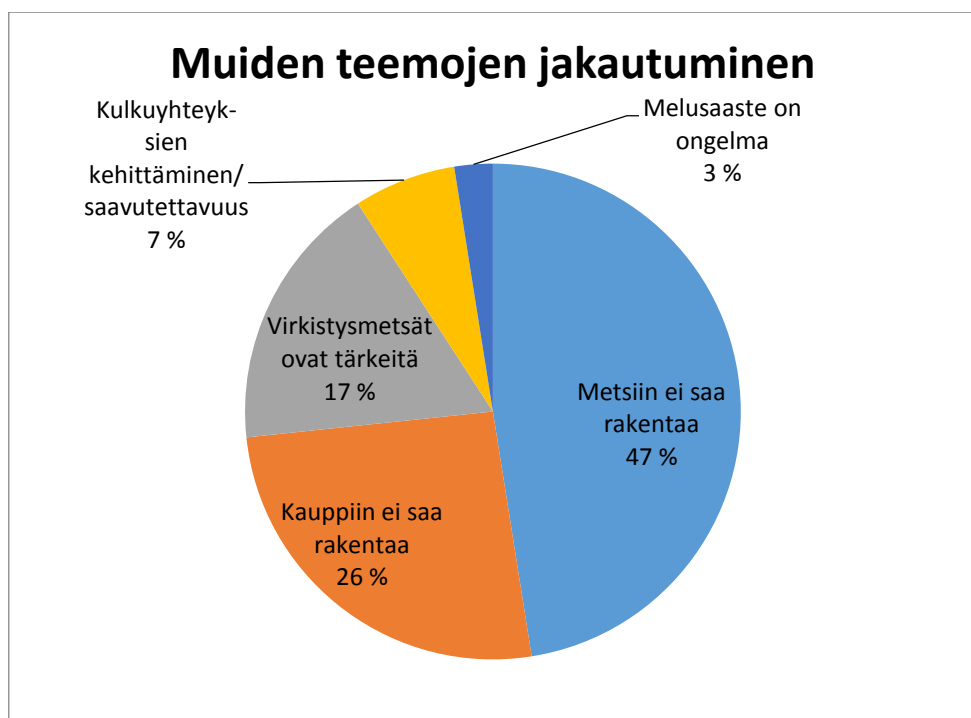
Reittejä ja muita virkistyskäytön palveluita tulee kehittää -teemaa esiintyi kuudessa vastauksessa ja se oli 17 prosenttia virkistyskäytön teemoista. Vastauksissa toivottiin yleisesti lisää reittejä sekä nykyisten reittien kunnostamista. Opastusta tulee parantaa -teema esiintyi kolmessa vastauksessa ja se oli kahdeksan prosenttia virkistyskäytön teemoista. Vastauksissa toivottiin lisää opasteita reiteille sekä olemassa olevien opasteiden kunnostusta. Kumpikaan teemoista ei korostunut erityisesti millään tietyllä alueella. (Kuvat 22 ja 23, s. 38–39)

4.5.4 Muiden teemojen esittely ja jakautuminen

Muiden teemojen vastauksissa korostuivat erityisesti rakentamista vastustavat teemat. Metsiin ei saa rakentaa -teemaa esiintyi 57 vastauksessa, mikä oli 47 prosenttia muista teemoista (Kuvat 24 ja 25, s. 40). Vastajat olivat todella huolissaan metsiin rakentamisesta ja vastustivat sitä. Metsiin rakentamisen todettiin pienentävän virkistysmetsiä ja lisäävän etäisyyksiä metsiin. Erityisen huolissaan oltiin uusien asuinalueiden tieltä kaadettavista metsistä, jotka nousivat vastauksissa alueina esiin. Näitä alueita olivat: Eteläpuisto, Lamminrahka–Ojala, Makkarajärvi ja Kalevanharju. Metsiin rakentamisen vastustamista esiintyi kuitenkin kaikkialla kaupungin metsissä. Eräs teemaa kuvaava vastaus oli: ”Metsää kaadettu hienoilta ja tärkeiltä alueilta asutuksen vuoksi” (Tampereen kaupunki, 2019).

Kuva 24. Muiden teemojen määrä (Karttamerkit tunnen huolta luonnosta).

Kuva 25. Muiden teemojen jakautuminen (Karttamerkit tunnen huolta luonnosta).

Toiseksi eniten vastauksissa esiintyi teemaa, ”Kauppiin ei saa rakentaa”. Kauppi käsitellään omana teemanaan alueen merkittävyyden takia. Kyseinen teema keräsi 31 vastausta ja kattoi 26 prosenttia muista teemoista (Kuvat 24 ja 25, s. 40). Vastaajat toivoivat Kauppi–Niihaman metsien säilyvän myös tulevaisuudessa ja alueelle ei toivottu enempää rakennettua ympäristöä. Erityisesti hanke golf-kentän siirtämisestä ja samalla metsiin rakentamisesta herätti vastaajissa vastustusta (Aamulehti, 2018). Teemaa hyvin kuvaava vastaus oli: ”Kauppi–Niihaman nakertaminen rakentamiseen ahdistaa” (Tampereen kaupunki, 2019).

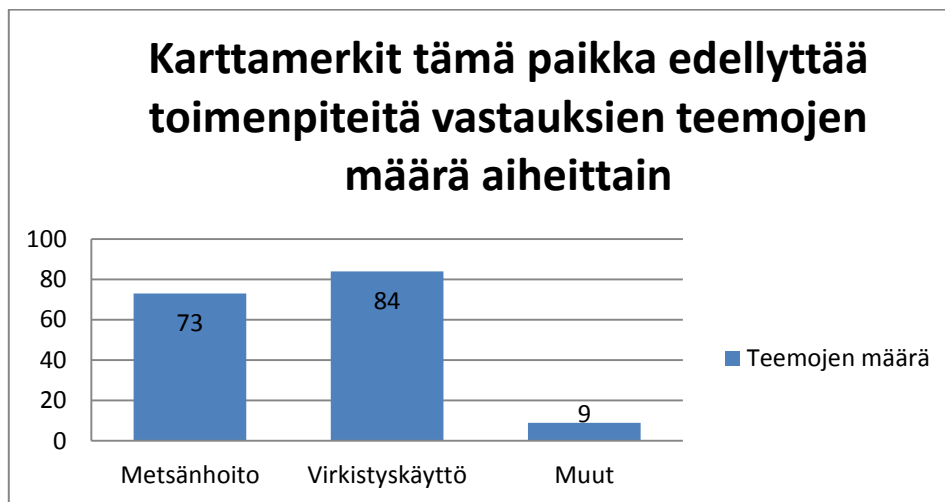
Virkistysmetsät ovat tärkeitä -teema nousi hyvin esiin 21 vastauksella. Se oli 17 prosenttia muista teemoista. Vastauksissa virkistysmetsiä pidettiin tärkeinä niiden hyvinvointivaikutusten takia ja oltiin huolissaan niiden häviämisestä sekä siirtymisestä kauemmaksi asukkaista. Alueina erityisesti Kauppi–Niihaman metsät ja Eteläpuisto korostuivat tärkeinä.

Kulkuyhteyksien kehittäminen/saavutettavuus -teema esiintyi kahdeksassa vastauksessa ja kattoi seitsemän prosenttia muista teemoista. Vastauksissa oltiin huolissaan etäisyyksistä metsiin sekä toivottiin muitakin kulkumuotoja metsiin pääsemiseksi kuin oma auto. Erityisesti busseilla metsiin pääsyä toivottiin kehitettävän.

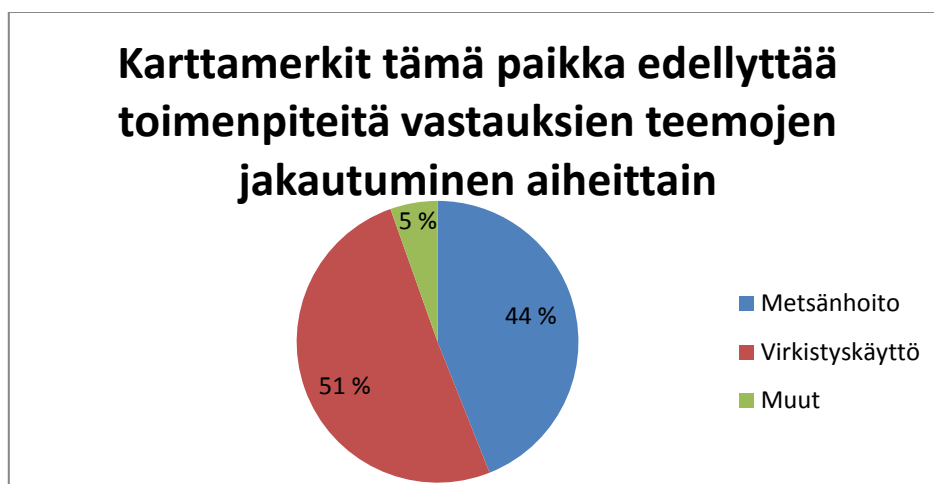
Vähiten esiintyi teemaa, melusaaste on ongelma. Sitä esiintyi kolmessa vastauksessa ja se oli kolme prosenttia muista teemoista. Melusaasteen koettiin heikentävän metsien virkistysarvoa ja kaikissa vastauksissa melusaasteen syyksi nimettiin metsiin kantautuva liikenteen melu.

4.5.5 Tulosten esittely: karttamerkit tämä paikka edellyttää toimenpiteitä

Tämä paikka edellyttää toimenpiteitä, karttamerkkien vastauksien analysoinnissa teemoja löytyi yhteensä 166 kappaletta. Vastaukset jakautuivat eri aihealueisiin siten, että virkistyskäytön teemat keräsivät eniten 84 kappaletta vastauksia. Se oli yli puolet 51 prosenttia teemoista. Toiseksi eniten vastauksia 73 kappaletta liittyi metsänhoidon teemoihin ja ne olivat 44 prosenttia teemoista. Vähäiseen viiden prosentin osuuteen yhdeksällä vastauksella jäivät muut teemat. (Kuvat 26 ja 27, s. 42) Seuraavissa luvuissa teemojen prosenttiosuudet ovat aina osuuksia kyseisen aihealueen teemoista, eivätkä osuuksia kaikista teemoista.

Kuva 26. Karttamerkit tämä paikka edellyttää toimenpiteitä vastauksien teemojen määrä aiheittain.

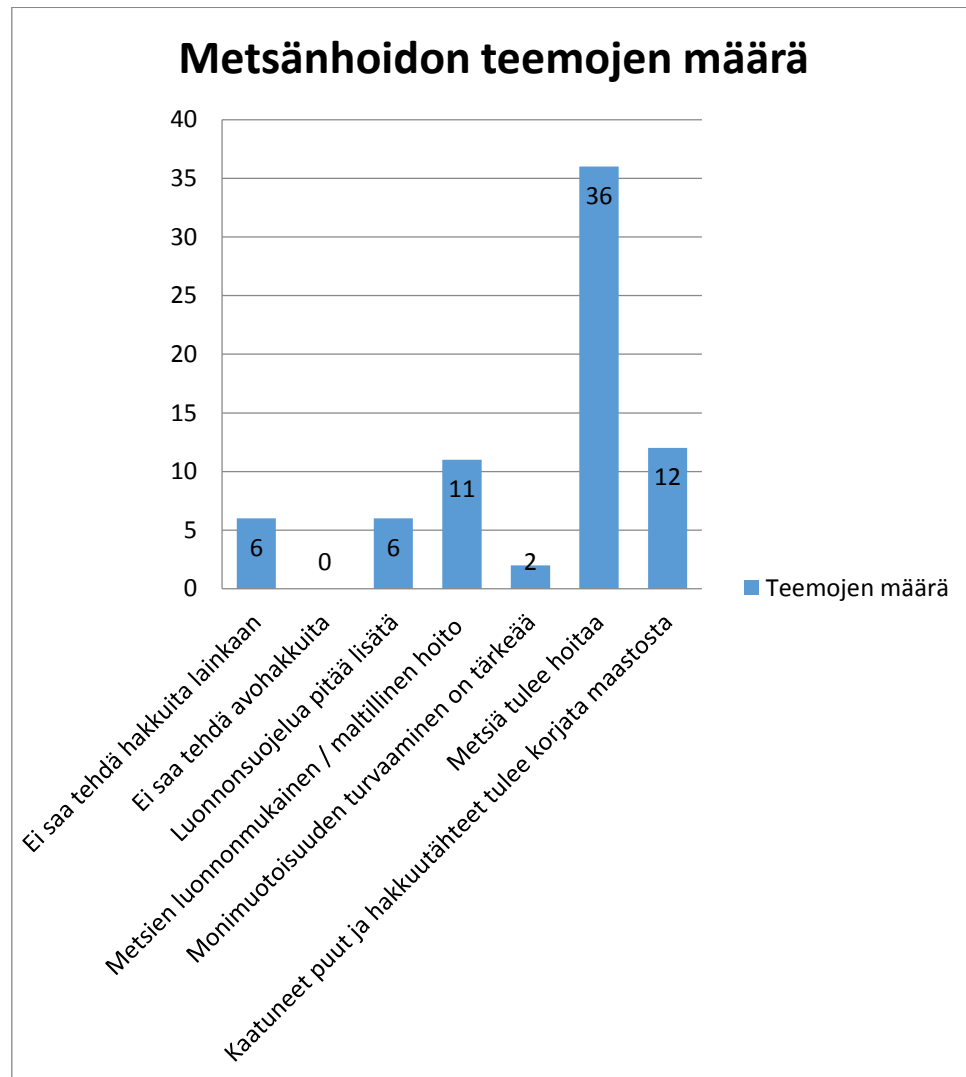
Kuva 27. Karttamerkit tämä paikka edellyttää toimenpiteitä vastauksien teemojen jakautuminen aiheittain.

4.5.6 Metsänhoidon teemojen esittely ja jakautuminen

Metsänhoidon teemoista vastauksissa yksi erottui selkeästi. Metsiä tulee hoitaa -teema keräsi 36 vastauksella lähes puolet, 49 prosenttia metsänhoidon teemoista (Kuvat 28 ja 29, s.43–44). Vastauksissa toivottiin yleisesti enemmän metsien hoitoa sekä vain yksittäisten metsiköiden hoitamista. Erityisesti risukoiden raivaukset, metsien harventamiset, huonokuntoisten metsien uudistamiset ja maisemoiden avaukset olivat toivottuja metsänhoidollisia toimenpiteitä. Risukoiden raivaamista toivottiin, sillä risukoiden todettiin estävän näkymiä ja niitä pidettiin yleisesti ruman näköisinä. Metsien harvennusta ja uudistamista toivoneissa vastauksissa esiintyi usein metsien elinvoimaisuus ja hiilinielun säilyminen. Maiseman avaamista toivottiin erityisesti vesistöjen lähistöllä, jotta järvelle olisi paremmat näkymät. Puiden istuttamista aukkoihin toivottiin myös vastauksissa. Eräs teemaa hyvin kuvaava vastaus oli: ”Minusta Tampereen pitäisi

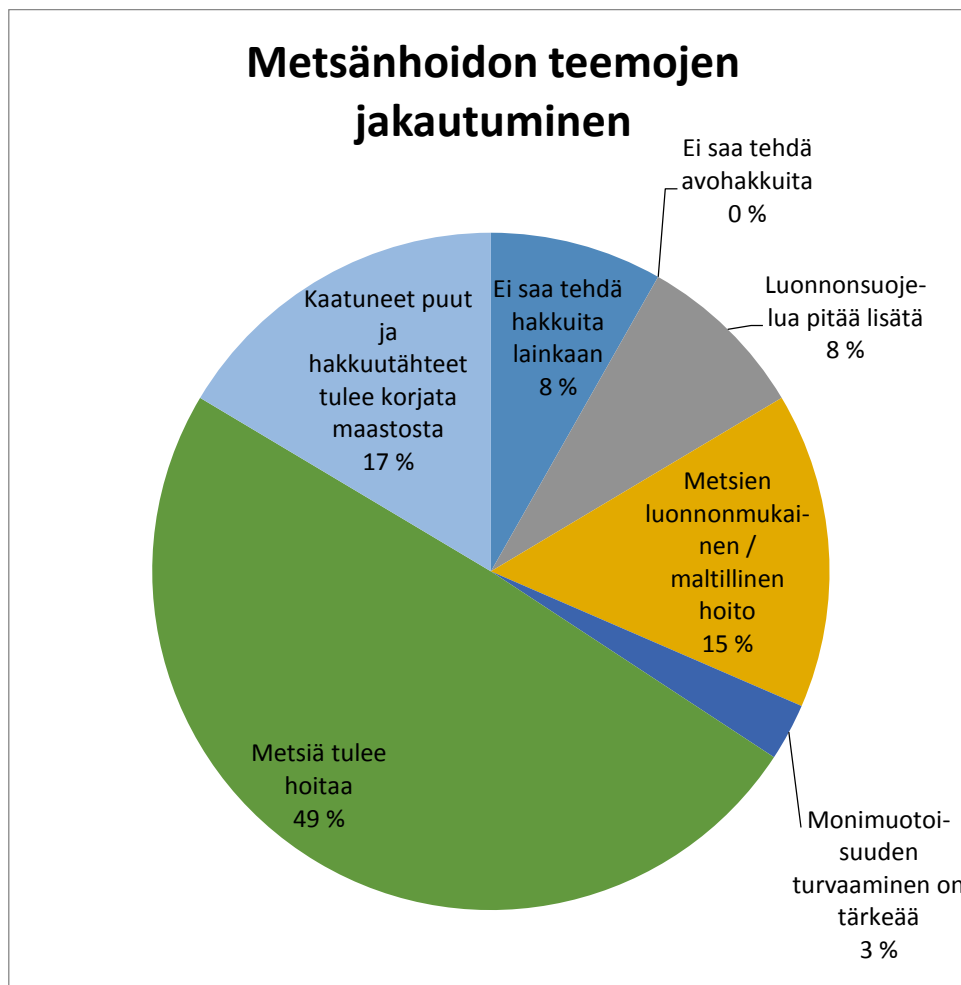
hoitaa paremmin metsiä harventamalla tiheitä kuusikoita tai muita tiheikköjä” (Tampereen kaupunki, 2019).

Alueina vastaukset jakaantuivat ympäri kaupungin metsiä, mutta muutamia alueita nousi esiin. Metsien hoitoa toivottiin erityisesti Kauppi–Niihamaan, Teisko–Aitolahteen ja Hervannan lähimetsiin. Yksittäisten toimenpiteiden osalta Peltolammin metsät korostuivat huonokuntoisten metsien uudistamisessa ja Tohloppijärven ympäristö risukoiden raivauksessa/maiseman avaamisessa.

Kuva 28. Metsänhoidon teemojen määrä (Karttamerkit tämä paikka edellyttää toimenpiteitä).

Kuva 29. Metsänhoidon teemojen jakautuminen (Karttamerkit tämä paikka edellyttää toimenpiteitä).

Kaatuneet puu ja hakkuutähteet tulee korjata maastosta -teema esiintyi vastauksissa 12 kertaa. Se oli 17 prosenttia metsänhoidon teemoista. (Kuvat 28 ja 29, s.43–44) Vastauksissa toivottiin kaatuneiden ja kaatuma- ssa olevien puiden korjaamista erityisesti poluilta ja niiden läheisyydestä. Vastauksissa nousi esiin myös, että metsissä olisi helpompi ja turvallisempi liikkua, jos kaatuneet puut ja hakkuutähteet korjattaisiin maastosta. Teema ei korostunut erityisesti millään tietyllä alueella.

Metsien luonnonmukainen/maltillinen hoito -teema keräsi vastauksia 11 kappaletta kattaen 15 prosenttia metsänhoidon teemoista. Vastaajat toivoivat nykyistä metsien hoitoa lievempää hoitoa, sillä aikaisemmin toteutettuja toimenpiteitä, kuten hakkuita ja risukoiden raivauksia, pidettiin liian rajuina. Lisäksi toivottiin, että lahoppuut jätettäisiin metsiin. Teemaa esiintyi yksittäisinä mainintoina ympäri kaupungin metsiä, mutta erityisesti se korostui Kauppi–Niihaman metsissä. Syynä tähän oli luultavasti metsissä aivan viimeaikoina toteutetut metsänhoidolliset toimenpiteet (Tuominen, 2019).

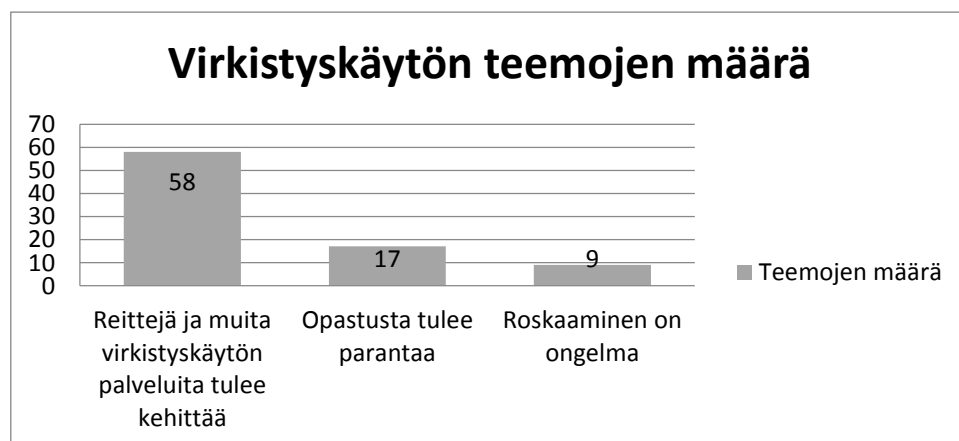
Luonnonsuojelua pitää lisätä -teemaa esiintyi kuudessa vastauksessa, mikä oli kahdeksan prosenttia metsänhoidon teemoista. Vastauksissa toivottiin lisää luonnontilaisia metsiä suojeluun. Teema ei korostunut erityisesti millään tietyllä alueella.

Ei saa tehdä hakkuita lainkaan -teemaa esiintyi myös kuudessa vastauksesta ja se oli kahdeksan prosenttia metsänhoidon teemoista. Vastauksissa toivottiin vain yleisesti, ettei metsiä hakattaisi ollenkaan, mutta niistä ei noussut erityistä syytä hakkuiden vastustamiselle. Teemaa esiintyi hajanaisesti ympäri kaupunkia.

Monimuotoisuuden turvaaminen on tärkeää -teemaa esiintyi vain kahdessa vastauksessa, mikä oli kolme prosenttia metsänhoidon teemoista. Teemasta ei vähäisten vastauksien takia ollut järkevää tehdä johtopäätöksiä. Teemoista, ”ei saa tehdä avohakkuita”, ei esiintynyt vastauksissa kertaakaan.

4.5.7 Virkistyskäytön teemojen esittely ja jakautuminen

Virkistyskäytön teemoista vastauksissa selkeästi eniten 58 kertaa esiintyi teemaa ”reittejä ja muita virkistyskäytön palveluita tulee kehittää”. Kyseinen teema kattoi 69 prosenttia virkistyskäytön teemoista. (Kuvat 30 ja 31, s. 45–46) Vastauksissa toivottiin lisää reittejä virkistyskäyttöön sekä nykyisten reittien kunnostusta. Retkeilyrakenteita toivottiin myös lisää ja niistä erityisesti nuotiopaikat, laavut, pitkospuut sekä penkit ja pöydät nousivat esiin. Metsien eri käyttömuotojen yhteensovittamista haluttiin myös kehitettävän, jotta metsät ja reitit olisivat käytettävissä kaikille, eikä vain yhdelle käyttäjäryhmälle. Ongelmallisina nähtiin usein hiihtoladut ja maastopyöräreitit, joita muut käyttäjät eivät voi käyttää. Lisäksi vastauksissa toivottiin enemmän esteettömiä reittejä kaupungin metsiin sekä uimarantojen kunnostamista. Eräs teemaa kuvaava vastaus oli: ”Laavu/nuotiopaikka Kauppiin! Ei tarviis lähteä autolla nuotiolle Lempäälään tai Kintulammille” (Tampereen kaupunki, 2019).

Kuva 30. Virkistyskäytön teemojen määrä (Karttamerkit tämä paikka edellyttää toimenpiteitä).

Kuva 31. Virkistyskäytön teemojen jakautuminen (Karttamerkit tämä paikka edellyttää toimenpiteitä).

Alueina teemaa ”Reittejä ja muita virkistyskäytön palveluita tulee kehittää” esiintyi kaikkialla kaupungin metsissä. Erityisesti esiin nousivat kuitenkin Kauppi–Niihaman, Peltolammin, Iidesjärven, Tohlopin ja Hervannan metsät. Teisko–Aitolahden metsiin toivottiin vastauksissa pääasiassa vain lisää reittejä.

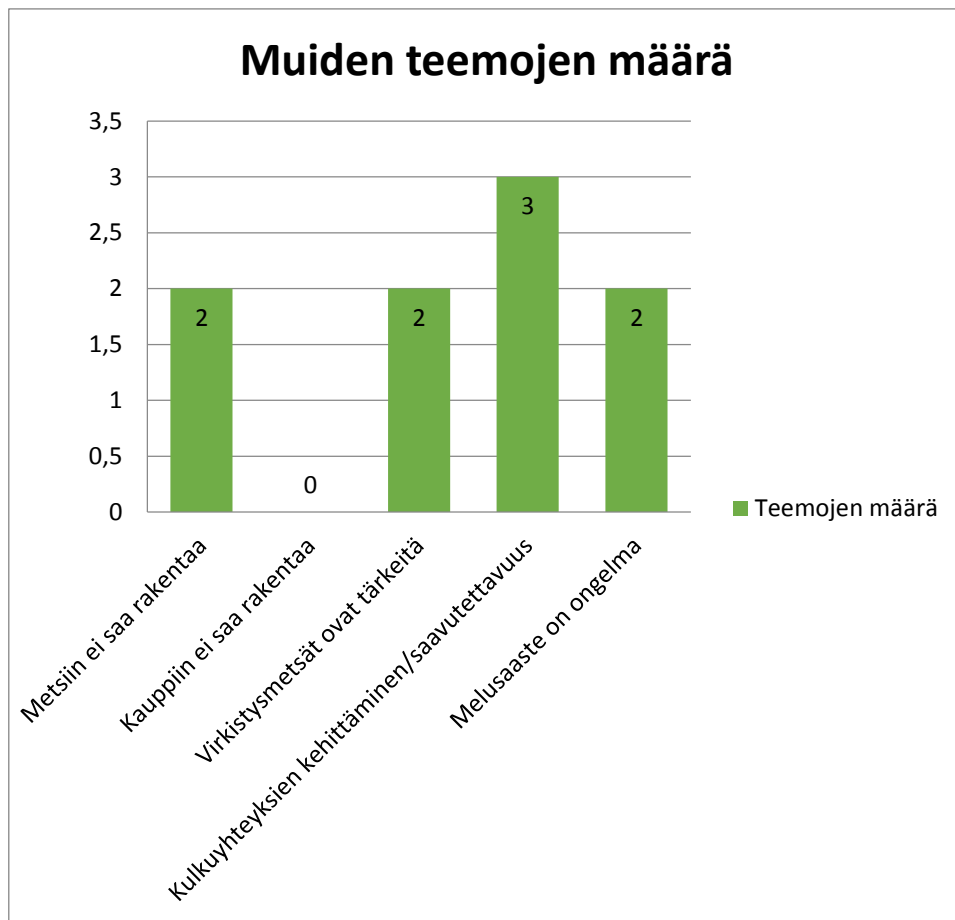
Opastusta tulee parantaa -teemaa esiintyi 17 vastauksessa, mikä oli 20 prosenttia virkistyskäytön teemoista (Kuvat 30 ja 31, s. 45–46). Vastaajat toivoivat lisää opasteita reiteille ja olemassa olevien opasteiden kunnostamista. Myös yleistä opastusta luonnosta toivottiin, kuten opastauluja eri lajeista. Teemaa hyvin kuvaava vastaus oli: ”Koko Kaupin alue edellyttää opastuksen ja opasteiden kehittämistä” (Tampereen kaupunki, 2019). Alueina teemassa nousivat erityisesti esiin Kauppi–Niihaman, Peltolammin ja Hervannan metsät.

Roskaaminen on ongelma -teema nousi esiin yhdeksässä vastauksessa ja se oli 11 prosenttia virkistyskäytön teemoista. Vastauksissa toivottiin lisää roskikseja reittien varrelle, eikä teema korostunut erityisesti millään tietyllä alueella.

4.5.8 Muiden teemojen esittely ja jakautuminen

Muista teemoista esitellään pelkästään vastauksien määrä, sillä niiden vähäisen määrän takia jakauman ja havaintojen esittelemisen ei ole järkevää. Muut teemat nousivat vastauksissa esiin lähinnä yksittäisinä mainintoina. Eniten vastauksia kerännyt teema ”kulkuyhteyksien kehittäminen/saavutettavuus” sai vain kolme mainintaa. Kaksi vastausta teemoista

keräsivät: Metsiin ei saa rakentaa, virkistymetsät ovat tärkeitä sekä melusaaste on ongelma. Kauppiin ei saa rakentaa -teemaa ei esiintynyt vastauksissa kertaakaan. (Kuva 32)

Kuva 32. Muiden teemojen määrä (Karttamerkkit tämä paikka edellyttää toimenpiteitä).

4.6 Teemat, joita ei esiintynyt karttakyselyssä

Merkittävää tuloksien osalta on huomioida myös ne aiheet, jotka eivät nousseet vastauksissa esiin tai esiintyivät vain yksittäisinä mainintoina. Näistä teemoista ensimmäinen oli aluksi vastausten analysointiinkin valikoitunut teema ”tiedottamista tulee parantaa”. Se pudotettiin kuitenkin analysoinnista pois, sillä teemaa ei esiintynyt vastauksissa kuin yksittäisinä mainintoina. Ilmastonmuutos oli toinen merkittävä teema, joka ei noussut vastauksissa esiin, kuin yksittäisinä mainintoina. Metsien taloudellinen merkityskään ei noussut vastauksissa erityisesti esiin.

5 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Molempien kyselyiden tuloksista muodostettiin yhteiset johtopäätökset, joita käsitellään seuraavassa luvussa. Kyselyiden tulokset ovat suurimmalta osalta yhtenäisiä, mutta niiden eroavaisuuksia käsitellään myös omassa luvussaan. Tämän jälkeen tuloksia verrataan Tampereen kaupungin nykyisen toimintamallin painopisteisiin sekä aikaisemmin tehtyjen vastaavan tyylisten kyselyiden tuloksiin. Lopuksi pohditaan vielä tuloksien luotettavuutta ja tuloksiin mahdollisesti vaikuttaneita tekijöitä.

5.1 Johtopäätökset

Maastohaastatteluiden ja karttakyselyn tuloksista tehdyt johtopäätökset käsitellään tässä luvussa. Metsänhoidon osalta keskeinen johtopäätös oli, että enemmistö vastaajista toivoi nykyistä maltillisempaa ja luonnonmukaisempaa metsien hoitoa. Tässä yhteydessä nousivat esiin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tärkeys sekä luonnonsuojelun lisääminen. Tälle vastavoimana oli kuitenkin suuri ryhmä vastaajia, jotka toivoivat metsien nykyisen tasoista tai tehokkaampaa hoitoa. Kokonaan metsien hakkuita ja hoitoa vastustavat vastaajat olivat selkeä vähemmistö vastauksissa.

Metsänhoidon osalta vastauksista saadut tulokset eivät ole yksimielisiä, että mihin suuntaan Tampereen metsänhoitoa tulisi kehittää tulevaisuudessa. Vähintään kannatusta saanut, metsien hakkuiden ja hoitamisen kokonaan lopettaminen, voidaan kuitenkin unohtaa. Sen sijaan metsien luonnonmukaisempaa hoitoa tulisi pyrkiä lisäämään asukkaiden toiveiden mukaisesti. Sitä voisi harjoittaa erityisesti syrjäisemmällä ja vähemmällä ulkoilupaineella olevilla alueilla. Tehokasta metsien hoitoa, jossa kaatu- neet puut ja risut kerätään metsästä, tullaan jatkossakin tarvitsemaan vilkkailla ulkoilualueilla sekä asutuksien lähistöillä.

Virkistyskäytön osalta vastauksien tulokset ovat selkeitä ja yksimielisiä. Niiden perusteella Tampereen kaupungin tulisi kehittää reittejään ja virkistyskäytön palveluita sekä ehkäistä roskaamista lisäämällä roskiksia reittien varsille. Ensimmäistä aiheista esiintyi virkistyskäytön teemoista selkeästi eniten, mutta roskaaminen esiintyi myös vahvasti vastauksissa. Näiden lisäksi reittien opastuksiin tulisi kiinnittää huomiota, sillä niistä tuli hieman palautetta vastauksissa.

Muiden teemojen osalta keskeisiä tuloksia olivat metsiin rakentamisen vahva vastustaminen sekä virkistysmetsien tärkeys kaupunkilaisille. Vastauksissa virkistysmetsiä pidettiin tärkeinä kaupunkilaisille ja niihin rakentamista vastustettiin. Vähemmän esiin nousseita aiheita olivat kulkuyhteyksien kehittäminen metsiin sekä melusaaste. Näiden tuloksien perusteella Tampereen kaupungin tulisi säilyttää metsät ja ensisijaisesti pyrkiä rakentamaan muualle kuin metsiin. Myös kulkuyhteyksien kehittämiseen

ja melusaasteen ehkäisemiseen tulisi kiinnittää ennakoivasti huomiota. Näin pystyttäisiin ehkäisemään aiheiden nouseminen suuremmiksi huoliksi tulevaisuudessa.

5.2 Maastohaastattelun ja karttakyselyn tulosten vertailu

Maastohaastatteluiden ja karttakyselyiden analysoinnista saadut kokonaistulokset olivat hyvin yhtenäisiä. Molemmissa kyselyissä esiintyi samoja aiheita ja jopa niiden painotukset olivat hyvin samansuuntaisia. Huomioitavaa on kuitenkin, että karttakyselyssä tarkastelussa olleiden teemojen määrät vaihtelivat suuresti eri kysymyksien välillä, johtuen kysymysasettelusta. Lisäksi yleinen huomio oli, että maastohaastatteluiden vastaukset olivat keskimäärin lyhyempiä kuin karttakyselyiden.

Eri tavoin toteutettujen kyselyiden tuloksista löytyi kuitenkin eroavaisuuksia. Merkittävin näistä liittyi metsähoidon teemaan, ”metsiä tulee hoitaa”. Kyseistä teemaa esiintyi maastohaastatteluiden vastauksissa suhteessa huomattavasti enemmän kuin karttakyselyn. Maastohaastatteluiden osalta se oli metsähoidon yksittäisistä teemoista jopa niukasti eniten vastauksia kerännyt. Karttakyselyissä selkeästi eniten vastauksia keräsi teema, ”metsien luonnonmukainen ja maltillinen hoito”.

Toinen merkittävä ero kyselyiden tuloksissa oli ”luonnonsuojelua tulee lisätä” ja ”monimuotoisuuden turvaaminen on tärkeää” teemojen esiintymisessä. Nämä teemat esiintyivät karttakyselyn vastauksissa huomattavasti enemmän kuin maastohaastatteluiden. Lisäksi eroavaisuutena tuloksissa oli, että melusaaste on ongelma teemaa, ei esiintynyt maastohaastatteluiden vastauksissa ollenkaan. tämän merkittävyys on melko pieni, sillä kyseinen teema oli karttakyselyssäkin yksi vähiten esiintyneistä.

5.3 Tulokset suhteessa nykyisen toimintamallin painopisteisiin

Karttakyselyn ja maastohaastattelun avoimien vastauksien analysoimisesta saatuja tuloksia verrataan tässä luvussa Tampereen kaupungin nykyisen metsien hoidon toimintamallin painotuksiin ja tavoitteisiin. Toimintamallin painotukset ja tavoitteet ovat esitelty tarkemmin heti opinnäytetyön alussa luvussa 2.4.2 (s. 8–9). Vertaamalla kyselyiden analysoinnin tuloksia toimintamallin painotuksiin, voidaan arvioida kuinka hyvin nämä ovat toteutuneet asukkaiden näkökulmasta.

Ensimmäinen toimintamallin painotuksista korosti monikäyttöisyyttä, viihtyisyyttä, turvallisuutta ja terveyden edistämistä (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 4). Tuloksissa metsien monikäytön osaluista eniten asukkaita koskevassa virkistyskäytössä nähtiin erityisesti kehitettävää. Virkistyspalveluiden kehittäminen nousi tuloksissa usein esiin ja kulkuyhteydet metsiin sekä metsien saavutettavuuskin keräsivät

mainintoja. Viihtyisyyden osalta palautetta tuli metsien roskaisuudesta, metsänhoitotöiden jäljistä sekä melusaasteesta. Turvallisuus ei erityisesti korostunut vastauksissa, vaikka siitä tuli muutamia mainintoja polulle kaatuneiden puiden osalta. Terveysten edistämistä ei voida kyselyiden vastauksien perusteella arvioida. Kokonaisuutena voidaan arvioida, että turvallisuuden osalta toimintamallin tavoitteet ovat melko hyvin täyttyneet, mutta monikäyttöisyyden ja viihtyisyyden osalta jää kehitettävää.

Seuraava painotus korosti monimuotoisuutta ja toimivaa ekologista verkostoa (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 4). Tuloksissa luonnon monimuotoisuuden turvaamista pidettiin tärkeänä ja sitä toivottiin vielä nykyistäkin enemmän, esimerkiksi suojelualueiden ja maltillisempien hoitotoimenpiteiden avulla. Monimuotoisuuden osalta voidaan todeta, että nykyisen toimintamallin aikana on tehty töitä asian eteen, mutta tämä ei vielä asukkaille riitä ja asiaan tulee panostaa tulevaisuudessaakin. Ekologisen verkoston tilaa ei voida arvioida tuloksien perusteella. Tuloksissa nousi kuitenkin esiin huoli ekologisesta verkostosta ja uhkana sille pidettiin metsiin rakentamista ja siten metsäalueiden pilkkoutumista.

Kolmas painotus korosti metsämaisemaa ja kulttuurisia arvoja (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 4). Metsämaiseman osalta toimintamallin tavoitteita voidaan pitää onnistuneina, sillä siitä tuli lähtökohtaisesti vain positiivista palautetta. Metsäisyyttä ja kaupungin vehreyttä pidettiin Tampereen vetovoimatekijöinä. Kulttuuriset arvot eivät nousseet tuloksissa esiin.

Neljäs painotus korosti metsien elinvoimaisuutta ja muutokseen sopeutumista (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 4). Tuloksissa nousi esiin hieman mainintoja heikkokuntoisista metsistä ja toiveita niiden uudistamisesta. Lisäksi yksittäisissä kommentteissa oltiin huolestuneita metsien hiilinielujen säilymisestä. Nämä asiat eivät kuitenkaan nousseet tuloksissa suuresti esiin, joten elinvoimaisuuden osalta tavoitteita voidaan pitää melko onnistuneina. Metsien muutokseen sopeutuminen ei noussut esiin tuloksissa.

Viides painotus korosti metsien hoidon avoimuutta sekä vuorovaikutuksen ja tiedotuksen kehittämistä (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 4). Nämä asiat eivät nousseet kyselyiden avoimien kysymyksien vastauksien analysoinnissa lähes ollenkaan esiin. Tuloksissa on kuitenkin ristiriita samoista kyselyistä Ramboll Finland Oy:n tekemän raportin johdopäätöksiin. Niissä todettiin käyttäjien haluavan lisää tietoa metsistä ja vuorovaikutuksen sekä tiedottamisen kehittämisen olevan tärkeitä aiheita myös tulevassa toimintamallissa (Ramboll Finland Oy, 2019). Näistä ai-noastaan lisää tietoa metsistä toivottiin avoimien kysymyksien vastauksissa, eikä sitäkään erityisen paljoa.

Selitys tälle ristiriidalle saattaa löytyä Ramboll Finland Oy:n maastohaastattelusta analysoimasta kysymyksestä ”Tiedän, mistä löydän tietoa kaupungin metsien hoidosta.”. Tähän kysymykseen vastanneista yli puolet ei osannut sanoa tai oli eri mieltä väittämän kanssa. (Ramboll Finland Oy, 2019) Tällöin vastauksista on voitu tulkita, että tiedotusta ja vuorovaikutusta olisi tärkeä kehittää. Tärkeää on kuitenkin huomioida, etteivät vastaajat välttämättä kokeneet asiaa kuitenkaan kovin tärkeänä, vaikka eivät tienneetkään mistä tietoa saa. Tätä selitystä tukee avoimien kysymysten vastauksien analysoinnista saamamme tulokset joissa asia ei enää nousut esiin. Tiedottamisen ja vuorovaikutuksen kehittäminen on kuitenkin järkevää jatkossa, vaikkei aihe esiintynyt tärkeänä tuloksissa.

Kuudes ja viimeinen painotus korosti metsien hoidon ja käytön taloudellisuutta (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi, 2009a, s. 4). Nämä asiat eivät nousseet tuloksissa esiin ja tavoitteiden toteutumista ei voida arvioida tuloksista.

5.4 Vuoden 2019 ja 2011 kyselyiden tulosten vertailu

Tässä luvussa verrataan vuoden 2019 kyselyiden avoimien vastauksien analysoinnista saatuja tuloksia vuonna 2011 tehdyn kyselyn tuloksiin. Kyseinen kysely on Pauliina Peltosen ylemmän ammattikorkeakoulututkimnon opinnäytetyön yhteydessä tehty kysely. Opinnäytetyön aihe oli ”Metsien virkistyskäyttäjien näkemykset Tampereen kaupungin metsäviestinnästä” (Peltonen, 2011).

Vaikka Peltosen opinnäytetyössä keskitytään metsäviestintään, löytyy siitä kuitenkin osio, jota voidaan vertailla tekemämme opinnäytetyön tuloksiin. Osiossa käsitellään Tampereen kaupunkimetsistä annettua vapaata palautetta ja siinä esitellään oleellisimpia vastauksissa esiin nousseita aiheita. (Peltonen, 2011, s. 63)

Peltosen opinnäytetyön kyselyn vapaassa palautteessa toivottiin enemmän vuorovaikutusta sekä osallistamista metsänhoitoon ja tiedonsaantia pidettiin tärkeänä. Lisäksi metsien taloudellinen merkitys nousi vastauksissa esiin. (Peltonen, 2011, s. 63–64) Vuoden 2019 kyselyissä nämä aiheet eivät nousseet kuitenkaan erityisesti esille.

Molempien kyselyiden avoimissa vastauksissa esiin nousseita aiheita oli useita. Virkistyskäytön palveluiden kehittämistä ja opastuksen parantamista toivottiin molemmissa. Metsien roskaisuus ja risukkoisuus nousivat myös esiin molemmissa kyselyissä. Huoli metsien vähentymisestä rakentamisen seurauksena ja metsien tärkeys asukkaille nousivat kanssa vahvasti esiin. Lisäksi toiveita metsien yhtenäisyyden ja luonnontilaisuuden huomioimisesta esiintyi molemmissa kyselyissä. (Peltonen, 2011, s. 63–65)

Tärkeimmiltä havainnoiltaan kyselyiden tulokset ovat suurelta osalta yhtenäisiä. Eroavaisuuksia ovat kuitenkin vuorovaikutuksen ja tiedonsaannin sekä taloudellisen merkityksen nousemattomuus esiin vuoden 2019 kyselyissä. Merkittäviä vain vuoden 2019 kyselyissä esiin nousseita aiheita ei ollut. Vähemmän esiin nousseissa aiheissa tällaisia olisi luultavasti ollut esimerkiksi melusaaste. Asiaa ei voida kuitenkaan tarkastella, sillä vuoden 2011 kyselyiden avoimista vastauksista on esitelty vain tärkeimmät esiin nousseet asiat. (Peltonen, 2011, s. 63–65)

5.5 Tulosten vertailu Tesomajärven kyselyyn

Tässä luvussa verrataan vuoden 2019 kyselyiden avoimien vastauksien analysoinnista saatuja tuloksia vuonna 2016 tehdyn kyselyn tuloksiin. Kyseinen kysely oli ”Mielipidekartoitus Tesomajärven alueen metsänhoitotöistä” (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi n.d.). Tesomajärven alueella tehtiin runsaasti metsätöitä vuonna 2015 ja kyselyllä selvitettiin alueen ulkoilijoiden mielipidettä alueen metsänhoidosta. Kyselyyn vastasi 50 henkilöä ja se toteutettiin kesällä 2016 haastattelemalla ulkoilijoita maastossa. Metsäharjoittelija lida Kauhanen toteutti haastattelut. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi n.d. s. 2–3)

Kyselyn tuloksissa alueella tehtyihin metsänhoitotöihin suhtauduttiin pääasiassa positiivisesti ja alueen viihtyvyyden sekä turvallisuuden koettiin parantuneen niiden ansiosta. Huomiota tuloksissa herätti kuitenkin, että 20 prosenttia vastaajista oli jokseenkin eri mieltä metsänhoitotöiden voimakkuuden sopivuudesta. Nämä vastaajat olisivat toivoneet alueelle vielä voimakkaampia toimenpiteitä. 12 prosenttia vastaajista koki myös metsänhoitotöiden heikentäneen alueen turvallisuutta. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi n.d. s. 6–9) Kyseiset asiat nousivat esiin myös vuoden 2019 kyselyiden tuloksissa. Niissä merkittävä vähemmistö toivoi vielä nykyistä voimakkaampia metsänhoitotöitä ja yksittäiset vastaajat kokivat hakkuista jäävien risujen sekä kantojen heikentävän metsässä liikkumisen turvallisuutta.

Huomioitavaa Tesomajärven kyselyn tuloksissa on myös, että metsähoitosta tiedottamista ja asukkaiden mielipiteiden huomioimista koskeviin väittämiin suurin osa vastaajista ei osannut ottaa kantaa. Syyksi vastaajat mainitsivat yleensä epävarmuuden asiasta tai etteivät muista. Kantaa ottaneista vastaajista enemmistö piti kuitenkin tiedottamista ja asukkaiden mielipiteiden huomioimista riittävänä. Vuoden 2019 kyselyiden tuloksissa tiedottaminen ja osallistaminen eivät nousseet esiin kuin yksittäisinä mainintoina. Sen voisi hyvin selittää tämän aikaisemmin toteutetun kyselyn tulokset, jossa enemmistöllä ei ollut mielipidettä asioihin ja jäljelle jäävästä vähemmistöstä suurin osa oli tyytyväisiä niihin. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi n.d. s. 11)

Tesomajärven kyselyssä annettiin vapaata palautetta myös alueen virkistyspalveluista. Alueelle tehtyjä virkistyspalveluiden kunnostamisia kehu-

tiin, mutta samalla niitä toivottiin lisää. (Tampereen kaupunki kiinteistötoimi n.d. s. 6–7) Tämä on täysin linjassa vuoden 2019 kyselyiden tuloksiin, joissa virkistyspalveluiden kehittämistä pidettiin myös tärkeänä ja niitä toivottiin lisää kaikkialle.

5.6 Pohdintaa tuloksista ja niihin vaikuttaneista asioista

Tampereen kaupungin vuonna 2019 toteuttamien kyselyiden avoimien vastauksien analysoinnista saatiin hyvä katsaus, mitä mieltä vastaajat ovat kaupungin metsistä. Erityisesti analysoinnilla saatiin kuitenkin selvitettyä mitä aiheita vastaajat pitivät tärkeinä. Mielestämme tämä oli työn suurimpia ansioita ja sen avulla pystytään jatkossa keskittymään entistä paremmin juuri näihin vastaajien tärkeinä pitämiin aiheisiin.

Aikaisemmin tehdyillä Tampereen kaupungin metsiä koskevilla kyselyillä on pääasiassa selvitetty suljetuilla kysymyksillä, että mitä mieltä vastaajat ovat kysytyistä asioista. Niissä kysytyt asiat ovat olleet tarkasti määriteltyjä ja niihin on annettu vastausvaihtoehdot. Aikaisemmissa kyselyissä on ollut myös lopuksi muutamia avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat ovat saaneet vastata vapaammin. (SurveyMonkey, n.d.) Näiden avoimien vastauksien analysointiin ei kuitenkaan pureuduttu niissä yhtä syvästi, vaan niistä on poimittu lähinnä yleisimpiä huomioita. Vuoden 2019 kyselyt olivat ensimmäisiä, joissa näistä avoimien kysymysten vastauksista tehtiin aivan oma erillinen analyysi ja raportti. Erilaisen toteutustavan takia kyseisen analyysin tuottamia tuloksia oli haastava ja osittain mahdotonta vertailla aikaisempien kyselyiden tuloksiin. Soveltuvilta osilta vertailua pyrittiin kuitenkin tekemään. Vuoden 2019 kyselyiden avoimien vastauksien analysoinnista saatuja tuloksia voidaan käyttää jatkossa vastaavien analyysien vertailukohteena.

Tuloksien luotettavuuteen vaikuttavia asioita on muutamia. Avoimien kysymysten vastauksien tulkittamisessa on aina virheen mahdollisuus. Lisäksi analysointia tehtiin kahdelle eri kyselylle ja analysoijina niissä olivat eri henkilöt. Tällöin on mahdollista että analysointi on ollut hieman erilaista, vaikka henkilöt olisivat sopineet keskenään analysoinnin säännöistä ja keskustelleet epäselvistä vastauksista. Muutoksen analysoinnin tuloksissa ei kuitenkaan pitäisi olla suuri, vaikka sen tekisi eri henkilö. Syynä tähän on, että suurin osa vastauksista oli selkeästi tulkittavissa ja epäselvimät vastaukset jätettiin kokonaan analysoimatta. (Taanila, 2019)

Kysymysasettelulla oli myös suuri vaikutus siihen, että mitä asioita vastauksissa nousi esiin. Tämä korostui karttakyselyn karttamerkkejä hyödyntävissä avoimissa kysymyksissä, sillä kahden analysoidun kysymyksen vastauksissa nousivat esiin aivan eri asiat. Muita tuloksien luotettavuuteen vaikuttaneita asioita oli karttakyselyn osalta se, että siihen pystyi halutessaan vastaamaan useasti. Tämä olisi tehnyt useasti vastanneen henkilön mielipiteitä tuloksissa enemmän esiin suhteessa muihin vastaajiin. Oletamme kuitenkin, ettei kukaan vastaajista jakanut nähdä tällaista vaivaa.

Maastohaastatteluiden osalta vastaavaa ongelmaa ei ollut. Lisäksi karttakyselyssä karttamerkkejä hyödyntävissä kysymyksissä esiintyi kahta erilaista vastaustapaa vastaajien kesken. Suurin osa vastaajista merkitsi jokaisen alueen erikseen karttaan, joita heidän huomionsa koski. Pieni osa vastaajista tyytyi tekemään vain yhden merkinnän ja kertomaan tekstissä muut alueet, joita asia koski. Tällöin näiden vain kerran merkattujen ja tekstissä selitettyjen havaintojen painoarvo jäi tuloksissa pienemmäksi. Saman vastaajan tiettyyn metsäalueeseen kohdistuvat toistuvat merkinnot samasta aiheesta yhdistettiin analysoinnissa kuitenkin vain yhdeksi havainnoksi tuloksiin.

Eritavoin toteutetuilla kyselyillä tavoitettiin eri kohderyhmiä, jolloin vastaajien edustavuus ja tuloksien luotettavuus parani. Lisäksi molempiin kyselyihin vastanneiden henkilöiden ikäluokkajakaumat olivat kattavia ja niissä oli hyvin vastaajia kaikista ikäluokista. Tällöin kyselyiden tulokset ovat ikäluokkien osalta edustavia ja luotettavia. (Taanila, 2019) Nuoria alle 25-vuotiaita vastaajia oli kuitenkin molemmissa kyselyissä vähiten. Syynä tähän saattaa olla, että nuoret henkilöt eivät välttämättä ole niin kiinnostuneita metsiin liittyvistä asioista kuin vanhemmat. Eri toteutustavoin tehtyjen kyselyiden ikäluokkajakaumat erosivat myös toisistaan. Maastohaastatteluiden osalta vastaajissa korostuivat erityisesti vanhemmat yli 55-vuotiaat vastaajat. Karttakyselyyn vastanneissa vanhemmat ikäluokat eivät nousseet erityisesti esiin. (Ramboll Finland Oy, 2019) Maastohaastattelun osalta iäkkäämpien vastaajien suurta määrää voisi selittää, että heillä on enemmän aikaa liikkua luonnossa ja silloin heitä on myös osunut enemmän haastateltaviksi. Karttakyselyssä iäkkäämpien vastaajien korostumisen puuttumista saattaisi taas selittää heidän heikommat tietotekniset taidot, jolloin heidän on ollut vaikeampaa löytää kyselyä ja vastata siihen.

Mahdollisia maastohaastatteluiden tuloksien luotettavuuteen vaikuttaneita asioita on muutamia. Esimerkiksi onko haastatteluissa ollut kieltäytymisiä tai onko suullisiin vastauksiin pyydetty tarkennuksia haastattelijan toimesta vai ovatko ne kirjattu ylös sellaisenaan. Jos haastatteluissa on ollut kieltäytymisiä, jonkun ryhmän mielipiteet ovat jääneet puuttumaan vastauksista. Tällainen tilanne voisi olla, jos lähtökohtaisesti kaikki pyöräilijät olisivat kieltäytyneet haastatteluista. Jos suullisiin vastauksiin on taas pyydetty tarkennuksia haastattelijan toimesta, on ollut mahdollisuus, että vastauksia on johdateltu huomaamatta johonkin suuntaan. Näistä maastohaastatteluiden luotettavuuteen vaikuttavista asioista emme kuitenkaan valitettavasti saaneet tietoa.

LÄHTEET

Aamulehti. (2018). Tamperelaiset eivät halua siirtää Ruotulan golfkenttää Kaupin metsien kustannuksella – luontoselvitysten tuloksesta riippuu, voidaanko 42 hehtaaria metsää kaataa. Haettu 27.1.2020 osoitteesta <https://www.aamulehti.fi/a/200957680>

Joensuun kaupunki. (2018). Joensuun kaupungin metsänhoidon linjaus 2018–2028. Haettu 4.11.2019 osoitteesta https://www.joensuu.fi/documents/144181/3198646/Joensuun+kaupungin+mets%C3%A4nhoidon+linjaus_2018_1_lopullinen.pdf/17f6ae16-6e45-54d6-45f4-379823da66b2

Lahti tekninen ja ympäristötoimiala. (2015). Lahden kaupungin omistamien metsien hoito- ja käyttöperiaatteet. Haettu 4.11.2019 osoitteesta https://www.lahti.fi/PalvelutSite/YmparistoSite/Documents/Metsien%20hoito-%20ja%20ka%C3%84ytto%CC%88periaatteet_VALMIS.pdf

Loikkanen, T., Simojoki, T. & Wallenius, P. (1997). *Osallistavan suunnittelun opas luonnonvara-ammattilaisille*. Kuopio: Metsähallitus.

Peltonen, P. (2011). *Metsien virkistyskäyttäjien näkemykset Tampereen kaupungin metsäviestinnästä*. Opinnäytetyö. Metsätalouden liiketoiminta. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Haettu 17.1.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011061812286>

Ramboll Finland Oy. (2019). Tampereen metsienhoidon toimintamalli – vuorovaikutus. Julkaisematon aineisto.

SurveyMonkey. (n.d.). Suljettujen ja avoimien kysymysten ero. Haettu 27.1.2020 osoitteesta <https://fi.surveymonkey.com/mp/comparing-closed-ended-and-open-ended-questions/>

Taanila A. (2019). Kyselytutkimuksen luotettavuus. Blogijulkaisu 31.3.2019. Haettu 24.1.2020 osoitteesta <https://tilastoapu.wordpress.com/2012/03/13/kyselytutkimuksen-luotettavuus/>

Tampereen kaupunki kiinteistötoimi. (2009a). Tampereen kaupungin metsien hoidon toimintamalli 2009–2020. Haettu 28.10.2019 osoitteesta <https://www.tampere.fi/liitteet/m/5nGSZOVdG/metsienhoidontoimintamalliosa1.pdf>

Tampereen kaupunki kiinteistötoimi. (2009b). Tampereen kaupungin metsien hoidon toimintamalli 2009–2020. Haettu 28.10.2019 osoitteesta <https://www.tampere.fi/liitteet/m/5nGSdBmGE/metsienhoidontoimintamalliosaa2.pdf>

Tampereen kaupunki kiinteistötoimi. (n.d.). Mieli­pide­kartoitus Tesomajärven alueen metsänhoitotöistä. Julkaisematon aineisto.

Tampereen kaupunki. (2019). Kysely. Julkaisematon aineisto.

Tuominen, A. (2019). Maastohaastattelukohteiden metsien käsittelyhistoriaa lyhyesti. Sähköpostiviesti tekijälle 5.11.2019

Wallenius, P. (2001.) *Osallistava strateginen suunnittelu julkisten luonnonvarojen hoidossa*. Vantaa: Metsähallitus.